

Súd: Najvyšší správny súd Slovenskej republiky
Spisová značka: 6Sžk/33/2020
Identifikačné číslo spisu: 1018201578
Dátum vydania rozhodnutia: 3. apríla 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1018201578.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: Prípravny orgán pre registráciu Cirkvi kresťanské spoločenstvá Slovenska, so sídlom v Poprade, Karpatská č. 17, Dom viery, právne zast.: Mgr. Róbertom Kučerom, advokátom so sídlom v Žiline, Veľká okružná č. 39, proti žalovanému: Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Námestie SNP č. 33, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 22. augusta 2018, číslo MK-4513/2018-110/10888, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 04. júna 2020, č.k. 1S/160/2018-123, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu z a m i e t a .

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a .

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom zo 04. júna 2020, č.k. 1S/160/2018-123 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 22. augusta 2018, číslo MK-4513/2018-110/10888, ktorým minister kultúry ako orgán príslušný na rozhodnutie o rozklade postupom podľa § 59 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v rozhodnom znení (ďalej len „Správny poriadok“) zamietol odvolanie a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 13. marca 2018, číslo MK-194/2018-260/4504. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 16 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 308/1991 Zb.“) odmietol registráciu Cirkvi kresťanské spoločenstvá Slovenska (ďalej len „CKSS“).

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení § 4 ods. 1,4, § 10 ods. 1, § 15, § 16 ods. 1,2, § 21 zákona č. 308/1991 Zb., § 3 ods. 1-5, § 32 ods. 1,2, § 34 ods. 1-6, § 36, § 46 Správneho poriadku a v režime právnej úpravy ustanovenej Správnym súdnym poriadkom a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej správnej žaloby.

3. Krajský súd v súvislosti s namietaným nedostatočným zdôvodnením oboch správnych rozhodnutí uviedol, že prvostupňový správny orgán sa vo svojom rozhodnutí podrobne zaoberal, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie a na ktorých základe rozhodoval, a to s odkazom na znalecké posudky - vypracované znalcom Ľ. C. M.R., C..K., P..C.. (znalecký posudok z 29. augusta 2010, číslo 1/2010, číslo MK-120/2010-12/12009 a znalecký posudok z 31. augusta 2013, číslo 1/2013, číslo MK-47/2013-12/15717), znalcom C.. V. V. (znalecký posudok z 13. januára 2013, číslo 3/1347/2013), znalcom K.. C.. T. T., G.. (kontrolný znalecký posudok z 15. júna 2015), stanovisko predsedu Ekumenickej spoločnosti pre štúdium siekt G.. P.. I. Š. G. z 20. marca 2013, stanovisko Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví z 03. septembra 2009 (č. MK-3492/2009-12/11006), stanovisko rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku zo 17. septembra 2009 (číslo MK-3492/2009-12/11913), stanovisko rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku z 08. januára 2013 (číslo MK-2910/2013-12/260), odbornú štúdiu Neocharizmatické hnutie na Slovensku, Analýza základných aspektov teológie a praxe Kresťanských spoločenstiev z 22. decembra 2010 (číslo MK-120/2010-12/18034), ďalej svedectvá z doručených dotazníkov - C.. I. T.O., farára Evanjelickej cirkvi a.v. na Slovensku v Banskej Bystrici - Radvaň - list zo 16. októbra 2009, číslo MK-3492/2009-12/12879, W.. I. T., otca aktívneho člena CKSS - list zo 04. septembra 2009, číslo MK- 3492/2009-12/11048, C.. X. N., bývalou členkou CKSS - list z 18. novembra 2011, číslo MK-3492/2009-12/14511, vyhodnotenie ďalších listov a dotazníkov vyplnených z vlastnej iniciatívy členmi CKSS - J., T., C., T.Á., D., K., N., E., Y., ako aj na výsluchy svedkov - C.. P. O., C.. W. Š. (INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt) a W. P. a ktoré riadne vyhodnotil. Orgán verejnej správy v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, a to jednak s poukazom na ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., ktoré zahŕňa pojmové znaky cirkvi - t.j. členstvo v spoločenstve, združenie osôb rovnakej náboženskej viery, organizácia utvorená podľa príslušnosti k náboženskej viere a vnútorné predpisy príslušnej cirkvi, v zmysle ktorého žalobca - CKSS nespĺňa zákonné podmienky cirkvi v tom zmysle, ako je definovaná v citovanom ustanovení zákona, pretože takto definované členstvo v nej nespĺňa atribúty organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry. Správny orgán vychádzal pri tomto závere aj z dôkazov, ktoré predložil samotný žalobca - znalecký posudok z 13. januára 2013, č. 3/1347/2013 vypracovaný znalcom C.. V. V., str. 38). Žalovaný v rozhodnutí poukazyval aj na ustanovenie § 12 písm. e/ zákona č. 308/1991 Zb., v zmysle ktorého žiadateľ o registráciu cirkvi vyhlasuje, že cirkev alebo náboženská spoločnosť bude plne rešpektovať zákony a všeobecne záväzné právne predpisy a bude tolerantná k ostatným cirkvám a náboženským spoločnostiam a osobám bez vyznania s tým, že z vykonaného dokazovania bolo v konaní preukázané, že uvedený žalobca nedodržiaval, čo vyplývalo z vyššie uvedených znaleckých posudkov, v ktorých bola analyzovaná činnosť a pôsobenie CKSS. V zmysle ustanovenia § 15 zákona č. 308/1991 Zb., je registrujúci orgán povinný preskúmať, či založenie a činnosť cirkvi nie je v rozpore s týmto zákonom, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášateľnosti, alebo, či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov. V danom prípade orgán verejnej správy posúdil veľké množstvo výpovedí, znaleckých úkonov a iných dôkazov, čo je dôsledne zdokumentované v administratívnom spise v priebehu registračného konania trvajúceho viac ako 10 rokov, s vyhodnotením a spracovaním kontinuálnych prejavov rozporu s príslušnými ustanoveniami zákona č. 308/1991 Zb. v činnosti a konaní CKSS tak, že žalobca nespĺnil podmienky podľa ustanovenia § 15 zákona č. 308/1991 Zb., nakoľko založenie a činnosť CKSS nie je v súlade so zásadami ľudskosti a znášateľnosti. Znalecké zisťovanie preukázalo, že CKSS jednoznačne vykazuje znaky a praktiky deštruktívnych náboženských skupín a je charakteristické náboženským radikalizmom, obsahujúcim prvky podnecovania náboženskej neznášateľnosti.

4. Námietku žalobcu týkajúcu sa neaktuálnosti relevantných podkladov rozhodnutia odvolávajúci sa na nešpecifikované znalecké posudky, ktoré mali konštatovať na jednej strane dynamiku vývoja CKSS a na druhej strane konštantnosť negatívnych prejavov, pričom rozhodnutie o odmietnutí registrácie

CKSS bolo vydané prvostupňovým správnym orgánom po viac ako siedmich rokoch od vypracovania prvého znaleckého posudku a takmer tri roky po vyhotovení posledného znaleckého posudku, krajský súd vyhodnotil ako nedôvodnú, nakoľko vzhľadom na charakter predmetnej veci, závery znaleckých posudkov možno považovať za relevantné dôkazy, ktorých platnosť nie je časovo obmedzená. Pokiaľ mal žalobca pochybnosti o aktuálnosti týchto znaleckých posudkov, nič mu nebránilo v tom, aby si dal vypracovať ďalší znalecký posudok. Preto neobstojí názor žalobcu, že vzhľadom na to, že žalovaný argumentoval znaleckými posudkami vyhotovenými pred niekoľkými rokmi, napadnuté rozhodnutie v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci. Krajský súd zároveň dodal, že vypracované znalecké posudky, ktoré boli súčasťou registračného konania, boli vyhotovené v súlade so zákonom č. 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 382/2004 Z.z.“) a stotožnil sa s názorom oboch správnych orgánov, že znalecké úkony boli vypracované neustranne a nezaujato podľa najlepšieho svedomia a vedomia príslušného znalca, pričom znalecké posudky boli hodnotené v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov (v zmysle ustanovenia § 34 ods. 5 Správneho poriadku) s tým, že bolo hodnotené len to, či úvahy znalcov zodpovedajú zásadám logiky a skutkovým záverom vyplývajúcim z dôkazov vykonaných prvostupňovým správnym orgánom a neposudzovala sa správnosť (závery) znaleckých posudkov, na čo orgány verejnej správy nie sú oprávnené.

5. Krajský súd ako nedôvodnú vyhodnotil i ďalšiu námietku žalobcu, ktorou žalobca spochybňoval nezaujatosť I. I. I., riaditeľa cirkevného odboru žalovaného z prejednávania a rozhodovania veci v zmysle ustanovenia § 9 Správneho poriadku, ktorý sa mal v rozhovore vysielaného dňa 17. augusta 2013 v relácii Zaostrené pre Rádio Lumen dopustiť neprípustných hodnotiacich úsudkov týkajúcich sa okolností registračného procesu CKSS a jeho verejnom vyhlásení, že CKSS nespĺňa podmienky pre registráciu, z ktorého dôvodu bola na mieste dôvodná pochybnosť o jeho nepredpojatosti so zreteľom na jeho pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol, že prvostupňový správny orgán sa s touto námietkou riadne a podrobne vysporiadal v prvostupňovom správnom rozhodnutí, o tomto návrhu žalobcu bolo rozhodnuté rozhodnutím ministra kultúry Slovenskej republiky z 11. októbra 2013, č. MK-3147/2013-110/17704 tak, že návrh žalobcu na vylúčenie I. I. I. z prejednávania a rozhodovania vo veci registrácie CKSS, zamietol. Potom v tomto smere aj návrh žalobcu, aby súd posúdil na základe ustanovenia § 27 ods. 1 SSP aj zákonnosť skôr vydaného rozhodnutia žalovaného z 11. októbra 2013, č. MK-3147/2013-110/17704 o zamietnutí návrhu žalobcu na vylúčenie zamestnanca žalovaného I. I. I. z prejednávania a rozhodovania vo veci registrácie CKSS, vyhodnotil ako neopodstatnený.

6. K námietke žalobcu, že sa jednalo o prekvapivé rozhodnutie, nakoľko orgán verejnej správy v prvostupňovom rozhodnutí odmietol registráciu CKSS z dôvodu, že CKSS nespĺňa zákonné pojmové znaky cirkvi uvedené v ustanovení § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., t.j. z dôvodu absencie atribútov organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry, pričom táto skutočnosť nebola vôbec dôvodom odmietnutia registrácie CKSS skoršími rozhodnutiami žalovaného z 22. júna 2007, č. MK-1487/2007-12/10307 a z 13. mája 2011, č. MK-175/2011-12/6511, krajský súd uviedol, že pokiaľ by prvostupňový správny orgán vychádzal v rozhodnutí z vyššie citovaného ustanovenia, a teda podľa názoru žalobcu založil ho na inom právnom závere, než boli predchádzajúce rozhodnutia vydané Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky, ktorými návrh na registráciu CKSS odmietlo rozhodnutím 22. júna 2007, č. MK-1487/2007-12/10307 (zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. marca 2009, sp. zn. 5 SŽ 86/2007) a rozhodnutím z 13. mája 2011, č. MK-175/2011-12/6511 (zrušené rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2012, sp. zn. 6SŽ/16/2011), nebolo mu odňaté právo namietať správnosť novo zaujatého právneho názoru v správnom konaní a svoje argumenty uviesť v rozklade voči prvostupňovému správnomu rozhodnutiu.

7. K námietke žalobcu, že z ustanovenia § 13 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. nevyplýva povinnosť, aby v základnom dokumente zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti bola exaktne vymedzená definícia členstva v zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, napadnuté rozhodnutie ako aj prvostupňové správne rozhodnutie o odmietnutí registrácie CKSS o tom, že CKSS nie je cirkvou podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., a ku ktorému dospel tým, že členstvo v CKSS

definované v článku 6 ods. 1 Stanovách CKSS nespĺňa atribúty organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry, vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a zistenie skutkového stavu žalovaným bolo nedostačujúce na riadne posúdenie veci, krajský súd uviedol, že v Stanovách CKSS (základný dokument) tvoriacich Prílohu č. 1 návrhu na registráciu CKSS je v článku 6 ods. 1 (Príslušnosť k CKSS) uvedené, že „príslušníkom CKSS sa môže stať každý občan bývajúcí na Slovensku (aj prechodne), ktorý uveril v Nazaretského Ježiša Krista, na základe svojej viery sa dal pokrstiť, vidieť na ňom ovocie pokánia a snaží sa žiť podľa Biblie.” Z ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. zákona č. 308/1991 Zb., vyplýva, že cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa tohto zákona rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. V nadväznosti na uvedené, súd poznamenal, že z citovaného ustanovenia vyplýva, aké atribúty má CKSS spĺňať, a preto bolo vecou žalobcu, aby v Stanovách CKSS (základnom dokumente), splnil všetky tieto požadované podmienky dobrovoľného združenia osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov, a teda, aby ich premietol do týchto stanov. Nie je povinnosťou orgánu verejnej správy dávať návod na postup, akým spôsobom má fungovať organizácia cirkvi. Ak žalobca tvrdil, že CKSS je združením mnohých zborov rovnakej náboženskej viery, ktoré si zachovávajú určitý stupeň individuálnej odlišnosti, nie je možné vyvodiť bez ďalšieho, že by CKSS spĺňala zákonnú definíciu cirkvi alebo náboženskej spoločnosti v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., čo nakoniec aj uviedol v žalobe, a to, že ďalej cit.: „ (...) teda nikdy netvrdil, že by sa v prípade CKSS nejednalo o združenie osôb rovnakej náboženskej viery, ako sa to snaží navodiť žalovaný v oboch svojich rozhodnutiach, práve naopak”, mal to v správnom konaní o registráciu cirkvi aj preukázať relevantnými dôkazmi v súlade s citovaným ustanovením zákona.

8. Vo vzťahu k námietke žalobcu, že závery znaleckého posudku č. 1/2010 vyhotoveného znalcom E. C. M., C..K., P..C.. aj po jeho doplnení znaleckým posudkom č. 1/2013, sú neúplné a pre rozhodnutie vo veci nepostačujúce, z dôvodu znalcom tvrdeného neposkytnutia súčinnosti zo strany žalobcu a že z registračného procesu nevyplýva, že by žalovaný od žalobcu vynucoval splnenie povinnosti poskytnúť súčinnosť aj prostredníctvom poriadkových opatrení v zmysle Správneho poriadku, krajský súd uviedol, že mal zistené z administratívneho spisu, že prvý znalecký posudok bol založený na zbere, analýze a vyhodnotení veľkého množstva dôkazov a podkladov od bývalých členov CKSS, prípadne iných dostupných informácií, pričom sa znalec osobne zúčastnil na bohoslužbách a stretnutiach CKSS a po jeho identifikovaní mu CKSS zamedzila prístup na zhromaždenia a zároveň písomne odmietla súčinnosť s tým, že pastori zhodne písomne tvrdili, že oni sú štatutári miestnych Kresťanských spoločenstiev, občianskych združení a predmet znaleckého posudku je iný subjekt (CKSS), ktorý patrí pod rezort kultúry. Preto pri druhom znaleckom posudku menovaný znalec zmenil znaleckú metodiku a analyzoval výhradne kázne pastorov CKSS z dostupných vlastných internetových stránok CKSS. Jeho zistenia o netolerancii a znevažovaní iných historických cirkví účastníkom konania sú uvedené v jeho znaleckých posudkoch. Vo vzťahu k uvedenej námietke žalobcu o nesúčinnosti CKSS súd uviedol, že takýto postup účastníka konania možno posúdiť ako obchádzanie účelu zákona č. 308/1991 Zb., v zmysle ktorého musí v konaní o registráciu cirkvi preukázať splnenie zákonných podmienok registrácii. Pokiaľ samotný žalobca zámerne neposkytol znalcovi potrebnú súčinnosť, nemôže sa potom úspešne dovolávať jej vynútenia registrujúcim orgánom prostredníctvom poriadkových opatrení v zmysle Správneho poriadku. V súvislosti s námietkou žalobcu týkajúcou sa neobjektívnosti znaleckého posudku ustanoveného znalca E. C. M., C..K., P..C.. č. 1/2010 zo dňa 29. augusta 2010 z dôvodu, že ustanovený znalec pri vyhotovení znaleckého posudku vychádzal aj zo svedeckej výpovede C.. P. Y., ktorá mu pomáhala ako výskumná asistentka vypracovať odbornú štúdiu zadanú dňa 24. mája 2010 Ústavom pre vzťahy štátu a cirkví a ktorú štúdiu odovzdal znalec zadávateľovi dňa 30. novembra 2010, krajský súd uviedol aj s prihliadnutím na písomné stanovisko C.. P. Y. k veci, že tento jeho postup nespôsobuje nezákonnosť napadnutého rozhodnutia a ani ho nijakým spôsobom nespochybňuje, a to vzhľadom na vyhodnotenie všetkých podkladov k znaleckému posudku.

9. K námietke, že žalovaný sa v ďalšom registračnom procese dôsledne neriadil závermi plynúcimi z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2012, sp. zn. 6SŽ/16/2011, krajský súd uviedol, že Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v predmetnom rozsudku

uviedol, že by bolo potrebné vypočúť ako svedkov v rámci správneho konania - C.. P. Y. a W. P. za účelom objektívneho zistenia skutočného stavu veci, súd uviedol, že menovaná svedkyňa bola predvolaná prvostupňovým orgánom na výsluch celkovo trikrát, a to na termín - dňa 14. mája 2014, dňa 16. júna 2014, dňa 01. júla 2014 a dňa 08. júla 2014 a vždy sa ospravedlnila, z dôvodu, že je občiankou Českej republiky s trvalým pobytom v Česku, s tým, že k veci zaslala písomné stanovisko (písomné oznámenie svedka z 05. júna 2014, list č. MK-29/2014-12/10416). Prvostupňový správny orgán síce nevyužil na zabezpečenie výsluchu svedkyne C.. P. Y. poriadkové opatrenia a uspokojil sa iba s jej písomným vyjadrením, avšak tento jeho postup podľa názoru súdu nespôsobil nezákonnosť napadnutého rozhodnutia a ani ho nijakým spôsobom nespochybnil. Prvostupňový správny orgán výsluch svedka W. P. vykonal dňa 14. mája 2014 za prítomnosti právneho zástupcu žalobcu s tým, že jeho výsluch potvrdil jeho názory a svedectvo, ktoré bolo uvedené v prvom znaleckom posudku č. 1/2010 z 29. augusta 2010, č. MK-120/2010-12/12009 znalca Ľ. O. C. M., C..K., P..C., najvyšší súd v rozsudku ďalej uviedol, že v rozhodnutí o zamietnutí registrácie nebolo jednoznačne určené, ktorú z podmienok ustanovených v ustanovení § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. nespĺňa, respektíve spĺňa k tomu, aby návrh na registráciu bol zamietnutý. Krajský súd mal z prvostupňového správneho rozhodnutia zistené, že prvostupňový správny orgán sa s týmto záverom riadne vysporiadal a rozhodnutie v plnej miere presvedčivo a náležite odôvodnil s poukazom na konkrétne dôkazy nachádzajúce sa v administratívnom spise a uviedol, že CKSS nie je cirkvou v tom zmysle, ako je definovaná v citovanom ustanovení zákona, pretože takto definované členstvo v nej nespĺňa atribúty organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry. Ďalej najvyšší súd konštatoval, že s poukazom na tú skutočnosť, že zo strany CKSS nebola znalcovi Ľ. C. M., C..K., P..C. poskytnutá pri vypracovaní znaleckého posudku súčinnosť, a preto sú závery znaleckého posudku neúplné a pre rozhodnutie vo veci nepostačujúce a že je povinnosťou CKSS, aby v rámci správneho konania za účelom objektívneho zistenia skutočného stavu veci, poskytol požadovanú súčinnosť orgánu verejnej správy, ako aj znalcovi, inak v opačnom prípade je v dispozícii orgánu verejnej správy aplikovať poriadkové opatrenia v zmysle Správneho poriadku. K uvedenému súd uviedol, že CKSS ani v pokračujúcom registračnom konaní s menovaným znalcom nespôlupracoval a z dôvodu zamedzenia prístupu menovaného znalca na zhromaždenia CKSS bol nútený pri vypracovaní druhého znaleckého posudku zmeniť znaleckú metodiku a analyzovať výhradne kázne pastorov CKSS z dostupných vlastných internetových stránok CKSS. Druhostupňový správny orgán s konštatáciou najvyššieho súdu, že ak účastník konania neposkytne znalcovi registračného orgánu pri vypracovaní znaleckého posudku súčinnosť, závery znaleckého posudku sú neúplné a pre rozhodnutie vo veci nepostačujúce, nesúhlasil a uviedol, že registrácia cirkví a náboženských spoločností je podľa zákona č. 308/1991 Zb. návrhovým konaním, v ktorom navrhovateľ musí preukázať splnenie zákonných podmienok registrácie, a až, ak sú splnené podmienky uvedené v ustanovení § 15 zákona, registrujúci orgán rozhodne o tom, že sa cirkev alebo náboženská spoločnosť registruje. Orgán verejnej správy v registračnom konaní chráni verejný záujem a v prípade, ak má pochybnosti o dôkazoch predložených účastníkom konania, je v súlade s ustanovením § 34 ods. 4 Správneho poriadku oprávnený za účelom zistenia a objasnenia skutočného stavu veci využiť ako dôkaz znalecký posudok, a preto súčinnosť účastníka konania so znalcom by mala byť predovšetkým v jeho záujme.

10. Vo vzťahu k osobe znalca Ľ. C. M., C..K.,P..C., a konkrétne k jeho namietanej neobjektívnosti, ako aj z dôvodu údajných formálnych nedostatkov menovania - pre jeho pomer k veci, k orgánu verejnej správy, k žalobcovi, príslušnosť k inému náboženskému zoskupeniu, ktorá skutočnosť mala byť hodnotená osobitne obozretne so zreteľom na zameranie znaleckého posudku, krajský súd uviedol, že k procesnej stránke ustanovenia znalca sa vyjadril najvyšší súd v rozsudku z 26. septembra 2012, sp. zn. č. 6SŽ/16/2011, keď konštatoval, že ustanovenie znalca zo strany správneho orgánu bolo v súlade s ustanovením § 39 Správneho poriadku (po správnosti „s ustanovením § 36 Správneho poriadku“; pozn. súdu). V tejto súvislosti súd poukázal na to, že minister kultúry rozhodnutím z 29. júna 2010, č. MK-1880/2010-10/9189 rozklad zamietol a rozhodnutie o ustanovení znalca Ľ. C. M., C..K., P..C. potvrdil. Rovnako ako nedôvodnú vyhodnotil námietku, že znalecký posudok č. 1/2013 z 31. augusta 2013, č. MK-47/2013-12/15717, vypracovaný Ľ. C. M., C..K., P..C., bol nezákonne vyhotovený aj z dôvodu, že znalec postupoval pri zabezpečovaní podkladov pre znalecký posudok v rozpore so zákonom a neumožnil mu zúčastniť sa zabezpečovania jednotlivých dôkazov, a preto sa nemal možnosť vyjadrovať k získavaným podkladom pre znalecký posudok, nakoľko z

administratívneho spisu mal súd preukázané, že právny zástupca niekoľkokrát nahliadal do administratívneho spisu v danej veci, a teda mohol sa aj oboznámiť so znaleckým posudkom a podkladmi k nemu. Žalobca mal možnosť oboznámiť sa s administratívnym spisom, čo aj učinil, vzhľadom na to, že dňa 06. marca 2013, dňa 15. júla 2013, dňa 03. januára 2014, dňa 29. mája 2014, dňa 19. augusta 2014, dňa 16. júna 2015, dňa 24. júla 2015, dňa 16. septembra 2015, dňa 01. októbra 2016, dňa 14. augusta 2017 a dňa 19. decembra 2017 nahliadal do administratívneho spisu a prvostupňový správny orgán mu následne na základe jeho žiadosti zabezpečil kópie aktuálneho obsahu spisu. Ohľadom podkladov k predmetnému znaleckému posudku znalec postupoval podľa zákona č. 382/2004 Z.z. Vo vzťahu k možnému súdnemu prieskumu rozhodnutia o ustanovení znalca podľa § 27 ods. 1 SSP dodal, že nešlo o rozhodnutie, ktoré možno preskúmať v zmysle ustanovenia § 27 ods. 1 SSP, pretože z tohto rozhodnutia napadnuté rozhodnutie nevychádzalo (jednalo sa o procesné rozhodnutie).

11. K námietke žalobcu, že i napriek tomu, že žalovaný požiadal Ekumenickú radu cirkví v Slovenskej republike, odbor cirkví Ministerstva kultúry Českej republiky a Radu banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku o aktualizované stanoviská k registrácii CKSS, z napadnutého rozhodnutia, ako ani z prvostupňového správneho rozhodnutia nebolo zrejmé, či takýto dôkaz bol aj v skutočnosti zabezpečený a či je súčasťou administratívneho spisu žalovaného aj aktualizované stanovisko k registrácii CKSS od Ministerstva kultúry Českej republiky, krajský súd uviedol, že tieto dôkazy sú založené v administratívnom spise, a to aktualizované stanovisko Rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi z 08. januára 2013 a stanovisko predsedu Ekumenickej spoločnosti pre štúdium siekt G.. P.. I. Š. G.. z 20. marca 2013; tieto stanoviská boli zabezpečené a aktualizované.

12. Krajský súd ďalej prisvedčil názoru žalovaného, ktorý akceptoval názor prvostupňového správneho orgánu, keď nevykonal navrhnutý dôkaz žalobcom z 20. februára 2017, a to požiadať o nezávislé vyjadrenie príslušné orgány a predstaviteľov Európskej únie: Frans Timmermans (prvý podpredseda EK), Dmitris Avramopoulos (eurokomisár pre migráciu, vnútorné záležitosti a občianstvo), Antonio Tajani (prvý podpredseda Európskeho parlamentu), nakoľko prvostupňový správny orgán považoval žiadosť o vyjadrenie znalca z odboru „Európske právo“, ako aj predstaviteľov európskych inštitúcií za neopodstatnenú s tým, že Status cirkví a náboženských spoločností v Slovenskej republike je určený výhradne vo vnútroštátnej legislatíve a neexistuje v rámci Európskej únie žiaden vzor, ktorý by bol záväzným štandardom. Deklarácia č. 11 o postavení cirkví a náboženských spoločností a nenáboženských organizácií, tvoriacej prílohu Záverečného aktu Amsterdamskej zmluvy, zaručujú členským štátom EÚ zachovanie subsidiarity pri tvorbe a schvaľovaní predpisov upravujúcich postavenie cirkví a náboženských spoločností. Toto právo umožňuje plnú autonómiu národného zákonodarstva v tejto oblasti a zachováva kontinuitu v konfesnom právnom priestore. Rovnako návrh žalobcu na vykonanie dôkazu na vyžiadanie stanoviska zo strany Policajného zboru Slovenskej republiky a Slovenskej informačnej služby, ktorého vykonanie prvostupňový správny orgán neakceptoval, bol podľa názoru súdu vyhodnotený orgánom verejnej správy správne, a to z hľadiska hospodárnosti konania a efektívnosti konania a mal za to, že predložené znalecké posudky a listinné dôkazy založené v administratívnom spise prvostupňového správneho orgánu dostatočne objasnili skutočný stav veci.

13. Krajský súd na základe uvedených skutočností a po oboznámení sa s pripojeným administratívnym spisom dospel k záveru, že postup, ako aj rozhodnutia orgánov verejnej správy v oboch inštanciách bol v súlade so zákonom, správne orgány sa s posudzovanou vecou dôsledne zaoberali a vyvodili správne skutkové aj právne závery, ktoré náležite aj odôvodnili, správne rozhodnutia oboch inšancií obsahujú všetky náležitosti v zmysle ustanovení § 47 Správneho poriadku, výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, v odôvodnení orgány verejnej správy uviedli skutočnosti, ktoré boli podkladom rozhodnutia, akými úvahami boli vedené pri hodnotení dôkazov a ako sa vyrovnali s návrhmi a námietkami žalobcu a s jeho vyjadreniami k podkladom rozhodnutia. V konaní boli vykonané potrebné dôkazy pre ustálenie skutkového stavu danej veci a jeho zistenie na posúdenie veci považoval súd za dostačujúce a za nesporné tak, ako ho v podrobnostiach opísali orgány verejnej správy v oboch inštanciách v ich rozhodnutiach. Žalovaný sa s námietkami žalobcu v napadnutom rozhodnutí riadne vysporiadal a

nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie ktorej by zostalo na súde a vyhodnotil ich ako nedôvodné, ktoré neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a považoval ich vydané v súlade so zákonom a v celom rozsahu sa stotožnil s ich odôvodnením. Orgány verejnej správy s náležitou zodpovednosťou interpretovali a aplikovali príslušné zákony za súčasného dodržiavania základných práv a slobôd, napadnuté rozhodnutie v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím bolo vydané na základe riadne zisteného skutočného stavu veci, pričom jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom konania.

14. Vzhľadom na takto konštatované závery krajský súd správnu žalobu podľa § 190 SSP ako nedôvodnú zamietol.

15. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd podľa ustanovenia § 168 SSP, avšak vo veci úspešnému žalovanému náhradu trov konania nepriznal, keďže mu žiadne trovy konania nevznikli a ani si ich neuplatnil.

II.

16. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

17. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP) a nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti (§ 440 ods. 1 písm. i/ SSP).

18. Žalobca namietal nepreskúmateľnosť rozsudku krajského súdu pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Túto vadu konkrétne žalobca videl v tom, že v správnej žalobe namietal nepreskúmateľnosť rozhodnutia žalovaného pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, keď v tomto rozhodnutí (ako aj v prvostupňovom správnom rozhodnutí) nebolo exaktne uvedené, kde a kedy malo dôjsť pri činnosti a pôsobení CKSS k rozporu s ustanoveniami zákona č. 308/1991 Zb., akú činnosť a aké pôsobenie mal orgán verejnej správy na mysli, ktoré bolo v rozpore s uvedeným zákonom. Krajský súd sa s touto námietkou riadne nevysporiadal, uviedol iba, že prvostupňový správny orgán sa v rozhodnutí podrobne zaoberal skutočnosťami tvoriacimi podklad pre rozhodnutie a na základe ktorých rozhodoval, a to s odkazom na znalecké posudky, stanoviská, odbornú štúdiu, svedectvá a vyhodnotenie ďalších listov a dotazníkov. Žalobca uviedol, že nenamietal nedostatočne zistený skutkový stav, prípadne nesprávne skutkové zistenia, ale nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov. Preto takýto postup považoval za arbitrárny a v rozpore s § 139 ods. 2 SSP. Poukázal tiež na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ruiz Torija proti Španielsku, rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 260/06, III. ÚS 153/07 a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 8Sžo/230/2010, prípadne 2Sžo/25/2011.

19. Ďalej namietal neaktuálnosť podkladov rozhodnutia, v ktorej súvislosti primárne uviedol, že v správnej žalobe namietal, že žalovaný na jednej strane dospel k záveru o dynamike vývoja CKSS a na strane druhej dospel k záveru o konštantnosti negatívnych prejavov s odkazom na bližšie nešpecifikované znalecké posudky (počas administratívneho konania boli vyhotovené celkovo štyri znalecké posudky), z ktorých by tento záver vyplýval a k vydaniu rozhodnutia o zamietnutí registrácie došlo zo strany žalovaného viac ako sedem rokov od vypracovania prvého znaleckého posudku a takmer tri roky po vyhotovení posledného znaleckého posudku. Krajský súd na tento argument žalobcu neodpovedal, ani po vydaní rozsudku nie je zrejmé, z ktorého znaleckého posudku má vyplývať správnym orgánom tvrdená konštantnosť negatívnych prejavov CKSS, odkaz krajského súdu na dôkazy špecifikované na strane 40-46 prvostupňového správného rozhodnutia nemôže nahradiť skutočnosť, že v ním preskúmanom správnom rozhodnutí absentuje jasné označenie dôkazov, z ktorých mala vyplývať konštantnosť negatívnych prejavov CKSS. Rovnako sa nestotožnil s tvrdením krajského súdu o časovej neobmedzenosti platnosti znaleckých posudkov, keďže pre rozhodnutie je rozhodujúci stav (právny aj skutkový) v čase vydania rozhodnutia. Krajský súd opomenul § 65 ods. 3

Správneho poriadku, podľa ktorého pri preskúvaní rozhodnutia vychádza správny orgán z právneho stavu a skutkových okolností v čase vydania rozhodnutia. Súd tiež nerešpektoval právny názor plynúci z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011, podľa ktorého je pre vydanie rozhodnutia správneho orgánu rozhodujúci stav v čase vydania rozhodnutia. Žalobca dodal, že skôr vydané rozhodnutie žalovaného z 13. mája 2011 vychádzalo zo znaleckého posudku M., C.K.. P.C.. z 29. augusta 2010, teda znaleckého posudku vyhotoveného trištvrte roka pred vydaním predchádzajúceho rozhodnutia žalovaného. Napriek uvedenému záväznému právnomu názoru sa tak žalovaný, ako aj krajský súd snažili túto skutočnosť obísť tvrdením o neobmedzenej časovej platnosti dôkazov - znaleckých posudkov, z ktorých posledný bol vyhotovený tri roky pred vydaním prvostupňového správneho rozhodnutia o odmietnutí registrácie. Krajský súd tiež pochybil, keď povinnosť zabezpečiť aktuálny znalecký posudok preniesol na žalobcu za účelom vypracovania vlastného znaleckého posudku.

20. Žalobca ďalej namietal, že v správnej žalobe poukazoval na neobjektívny postup správneho orgánu počas administratívneho konania, ktorý vyplýval z činnosti a z konania jeho zamestnanca I.. I. I. predovšetkým poskytnutím rozhovoru pre Rádio Lumen. V tejto súvislosti poukazoval na nesprávnosť postupu krajského súdu, ktorý na uvedený žalobný bod reagoval len odkazom na stranu 29 a 30 prvostupňového správneho rozhodnutia bez toho, aby sa s týmto žalobným bodom v odôvodnení svojho rozhodnutia riadne vysporiadal. Rovnako krajský súd bez toho, aby preskúmal tvrdenie žalobcu o tom, že prepis rozhovoru sa nenachádza v administratívnom spise žalovaného, sa uspokojil len s tvrdením samotného žalovaného, že tento prepis rozhovoru je súčasťou administratívneho spisu žalovaného. Nakoľko žalobca popieral, že by prepis rozhovoru bol súčasťou spisu žalovaného, krajský súd mal túto skutočnosť riadne preveriť. Žalobca sa tiež nestotožnil s tvrdením krajského súdu o bezpredmetnosti žalobcom namietanej zaujatosti I.. I., ktoré odôvodnil tým, že správny orgán rozhodnutím z 11. októbra 2013 rozhodol o nevyklúčení tejto osoby, pričom takéto rozhodnutie nepodlieha súdnemu prieskumu a rovnako ho nemožno preskúmať postupom podľa § 27 ods. 1 SSP. Uviedol, že rozhodnutia procesnej povahy nie sú v zásade samostatne spôsobilým predmetom súdneho prieskumu, ale preskúmajú sa až v spojení s rozhodnutím vo veci samej a iba vtedy, ak by mohli mať vplyv na zákonnosť administratívneho rozhodnutia vo veci samej podľa § 27 ods. 1 SSP. Dodal, že prvostupňové správne rozhodnutie z 13. marca 2018 vydala práve osoba, voči ktorej žalobca namietal zaujatosť. O objektivite postupu správneho orgánu rovnako nesvedčí ani žalobcom namietaná absencia zápisu rozhodnutia žalovaného v spise o poskytnutí informácie požadovanej podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, na ktorú námietku krajský súd nereagoval a túto vyhodnotil ako nedôvodnú s poukazom na skutočnosť, že postup I.. I. nie je predmetom súdneho prieskumu a jeho konanie už bolo vyhodnotené v rozhodnutí z 11. októbra 2013. Na podporu svojich tvrdení poukázal žalobca na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011, podľa ktorého bolo potrebné posúdiť aj zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia (rozhodnutia ministra kultúry z 29. júna 2010 o zamietnutí rozkladu a potvrdení rozhodnutia z 22. marca 2010 o ustanovení znalca Ľ. C. M., C.K., P.C. za znalca v správnom konaní), o ktoré sa preskúmané rozhodnutie opieralo, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nebol na jeho preskúmanie určený osobitný postup.

21. Krajský súd tiež nevenoval dostatočnú pozornosť skutočnosti, že žalovaný v rámci predchádzajúcich rozhodnutí z 22. júna 2007 a z 13. mája 2011 považoval za nezmeneného stavu CKSS za cirkev podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., a teda pokiaľ ďalším rozhodnutím z 13. marca 2018 bola odmietnutá registrácia CKSS z dôvodu, že CKSS nie je cirkvou, bolo takéto rozhodnutie pre žalobcu prekvapivé. Rovnako bez povšimnutia zo strany súdu zostala aj skutočnosť, že žalovaný rozhodnutím z 13. marca 2018 odmietol registráciu CKSS aj z dôvodu rozporu s § 15 zákona č. 308/1991 Zb., podľa ktorého registrujúci orgán preskúma, či založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášanlivosti, alebo či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov. Z uvedeného je zrejmé, že k preskúmaniu zákonnej podmienky plynúcej z § 15 môže registrujúci orgán pristúpiť len za predpokladu, ak má kladne vyriešenú otázku postavenia registrujúcej cirkvi podľa § 4 zákona č. 308/1991 Zb. Bez splnenia tejto podmienky nemôže registrujúci orgán preskúmať splnenie podmienok uvedených v menovanom § 15. V tejto súvislosti aj s odkazom na rozhodnutie najvyššieho

súdu sp. zn. 3Sžfk/58/2019 a sp. zn. 8Sžo/163/2011 zdôraznil uplatňovanie princípu právnej istoty a zákaz prekvapivých rozhodnutí. Žalobca sa tiež nestotožnil s postupom krajského súdu, ktorý považoval za podstatnú (zákonnú) náležitosť základného dokumentu zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti (stanov) definíciu členstva v zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktorá skutočnosť však nemá oporu v § 13 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., ktoré taxatívne uvádza, ktoré zákonné náležitosti má obsahovať základný dokument. Správny orgán teda postupoval nad rámec zákona. Krajský súd rovnako vyvodzuje nesprávne skutkové zistenia o tom, že v stanovách CKSS nie je uvedená definícia CKSS ako cirkvi podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. Z ustanovení základného dokumentu CKSS vyplýva, že CKSS spĺňa atribút cirkvi podľa § 4, teda CKSS je dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov CKSS. Ako nejednoznačný považoval žalobca tiež záver krajského súdu, že cit.: „(...) Ak žalobca tvrdil, že CKSS je združením mnohých zborov rovnakej náboženskej viery, ktoré si zachovávajú určitý stupeň individuálnej odlišnosti, nie je možné vyvodiť bez ďalšieho, že by CKSS spĺňala zákonnú definíciu cirkvi alebo náboženskej spoločnosti v zmysle ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. (...), keď nie je z neho možné určiť, či krajský súd dospel k záveru o tom, že CKSS nespĺňa definíciu cirkvi podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., z ktorého dôvodu považoval rozsudok súdu za neurčitý. Namietal tiež vnútornú rozpornosť rozsudku krajského súdu v časti, v ktorej súd na jednej strane dospel k záveru, že žalobca mal v stanovách exaktne uviesť definíciu členstva v zakladanej cirkvi, a na druhej strane, ak takáto skutočnosť nevyplývala zo základného dokumentu, nebolo podľa jeho názoru povinnosťou správneho orgánu, aby určil žalobcovi lehotu na doplnenie údajov aj napriek tomu, že podľa § 14 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. je registrujúci orgán povinný určiť lehotu na doplnenie údajov, ak návrh na registráciu neobsahuje všetky skutočnosti uvedené v § 12 a § 13 zákona. V tejto súvislosti odkázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Sžo/41/2013.

22. V ďalšej časti kasačnej sťažnosti žalobca namietal ustanovenie L.O. C. M., C.K., P.C.. za znalca a jeho neobjektívny a zaujatý postup v rámci vykonaného znaleckého dokazovania z dôvodu jeho pracovnoprávneho vzťahu so žalovaným ako zadávateľom znaleckej úlohy, ktorý neumožnil žalobcovi zúčastniť sa zabezpečovania jednotlivých dôkazov. V tejto súvislosti žalobca uviedol, že krajský súd postupoval nezákonne, keď návrh žalobcu na preskúmanie rozhodnutia o ustanovení menovaného znalca z 29. júna 2010 neposudzoval v zmysle § 27 ods. 1 SSP a predmetnú námietku odôvodnil len tým, že sa jedná o procesné rozhodnutie, z ktorého navyše napadnuté rozhodnutie z 22. augusta 2018 nevychádza. Žalobca tiež v tomto smere namietal odkaz krajského súdu na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6Sž/16/2011, ktorý sa podľa žalobcu nezaoberal všetkými námietkami voči postupu menovaného znalca; najvyšší súd sa venoval výslovne iba podmienkam, za ktorých ustanovený znalec zložil sľub predtým, ako bol správnym orgánom ustanovený za znalca. Krajský súd na túto argumentáciu žalobcu žiadnym spôsobom nereagoval, a to ani vo vzťahu k námietkam o zaujatosti znalca a neobjektívneho postupu pri vykonanom znaleckom dokazovaní z dôvodu pracovnoprávneho vzťahu so žalovaným, ktorý neumožnil žalobcovi zúčastniť sa zabezpečovania jednotlivých dôkazov.

23. Žalobca ďalej namietal, že krajský súd sa v rozsudku nevysporiadal s námietkou žalobcu, že kontrolný znalecký posudok vyhotovený znalcom K.. T. T., G.. iba kopíroval závery znaleckého posudku č. 1/2013 vyhotoveného znalcom L. C. M., C.K., P.C., s ktorým sa znalec v rámci kontrolného znaleckého posudku úplne stotožnil bez vlastného skúmania znaleckým posudkom riešených zásadných úloh, ako aj bez preverenia záverov druhého znaleckého posudku č. 3/1347/2013 vyhotoveného C.. V. V. napriek tomu, že v rámci kontrolného znaleckého posudku mal znalec K.. C.. T. T., G.. povinnosť preveriť postupy a závery oboch znaleckých posudkov, a to aj s poukazom na nález Ústavného súdu Českej republiky z 30. apríla 2007, sp. zn. III. ÚS 299/06. Ďalej uviedol, že vo vzťahu k znalcovi K.. C.. T. T., G.. žalobca uplatnil viaceré námietky spočívajúce v jeho nezákonnom vymenovaní z dôvodu jeho inej náboženskej príslušnosti, v spolupráci s Ústavom pre vzťahy štátu a cirkví a INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt, absenciou dôkazov vykonaných žalovaným na zistenie a preukázanie odbornej spôsobilosti K.. C.. T. T., G., ktoré by odôvodňovali jeho ustanovenie za znalca v správnom konaní, absenciou súhlasu K.. C.. T. T., G.. s ustanovením za znalca ešte pred samotným vydaním rozhodnutia o jeho ustanovení do funkcie a nezákonnosť zloženia sľubu a absenciou zákonom predpísaných náležitostí kontrolného znaleckého posudku podľa zákona č. 382/2004 Z.z. V

tejto súvislosti poukazoval na nesprávnosť postupu krajského súdu, ktorý na uvedený žalobný bod reagoval len odkazom na stranu 32 a 33 prvostupňového správneho rozhodnutia bez toho, aby sa s týmto žalobným bodom v odôvodnení svojho rozhodnutia riadne vysporiadal. Rovnako sa krajský súd nevysporiadal s návrhom žalobcu na posúdenie zákonnosti rozhodnutia o ustanovení K.. C.. T. T., G.. za znalca z 21. novembra 2014. Preto v tejto časti považoval žalobca rozsudok krajského súdu za nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov.

24. Z rozhodnutia krajského súdu ďalej nie je zjavné, na základe akých skutočností dospel súd k záveru o neposkytnutí súčinnosti znalcovi zo strany žalobcu, keď podľa samotných tvrdení ustanoveného znalca Ľ.O. C. M., C.K., P.C.. mu nemala byť poskytnutá súčinnosť zo strany občianskych združení a nie zo strany žalobcu, ako aj, na základe akých skutočností sa malo jednáť o zámerné neposkytnutie súčinnosti zo strany žalobcu. Krajským súdom tvrdená povinnosť žalobcu preukázať v konaní o registráciu splnenie zákonných podmienok registrácie nemôže vylúčiť ním tvrdené neposkytnutie súčinnosti, z ktorého dôvodu by správny orgán rozhodujúci o registrácii nemusel využiť poriadkové opatrenia v zmysle Správneho poriadku, a to aj za situácie, ak by malo dôjsť k zámernému neposkytnutiu súčinnosti v správnom konaní. Tento záver súdu je v priamom rozpore s § 3 ods. 1 Správneho poriadku, podľa ktorého správne orgány sú povinné dôsledne vyžadovať plnenie povinností fyzických a právnických osôb, ako aj v rozpore s § 3 ods. 4 Správneho poriadku zaoberať sa svedomite a zodpovedne každou vecou, ktorá je predmetom konania a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne vybaveniu veci tak, aby bolo dané zadost' ustanoveniu § 3 ods. 5 Správneho poriadku, podľa ktorého rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Záver krajského súdu je tiež v rozpore so záväzným právnym názorom najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011, podľa ktorého, nakoľko nebola znalcovi Ľ. C. M., C.K., P.C.. poskytnutá zo strany žalobcu pri vypracovaní znaleckého posudku súčinnosť, závery znaleckého posudku možno považovať za neúplné a pre rozhodnutie veci nepostačujúce. Najvyšší súd rovnako v danej veci uviedol, že ak si žalobca nesplní povinnosť poskytnúť súčinnosť, je k dispozícii správneho orgánu aplikovať poriadkové opatrenia v zmysle Správneho poriadku.

25. Žalobca ďalej uviedol, že v správnej žalobe namietal, že znalec Ľ. C. M., C.K., P.C.. pri vyhotovení znaleckého posudku vychádzal aj zo svedeckej výpovede C.. P. Y., ktorá ako výskumná asistentka pomáhala uvedenému znalcovi vypracovať odbornú štúdiu zadanú Ústavom pre vzťahy štátu a cirkvi, k čomu sa krajský súd vyjadril tým spôsobom, že takýto postup správneho orgánu nespôsobil nezákonnosť napadnutého rozhodnutia, ani ho nijakým spôsobom nespochybnil. Tento záver krajského súdu považoval žalobca za rozporný so záväzným právnym názorom najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011, podľa ktorého bolo potrebné za účelom objektívneho zistenia skutočného stavu veci C.. P. Y. ako svedka vypočuť v rámci správneho konania. Rovnako namietal, že tak z prvostupňového správneho rozhodnutia, ako aj z rozhodnutia žalovaného nebolo zjavné, či sa uskutočnil výsluch svedkov C.. P. O. a C.. W. Š. (INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt) tak, ako to nariadil najvyšší súd vo veci vedenej pod sp. zn. 6SŽ/16/2011.

26. Rovnako namietal, že znalec Ľ. C. M., C.K., P.C.. pri vypracovaní znaleckého posudku neumožnil žalobcovi zúčastniť sa zabezpečovania jednotlivých dôkazov, a preto nemal možnosť sa k nim vyjadriť. V tomto smere namietal, že krajský súd túto námietku vyhodnotil ako nedôvodnú, poukaz žalobcu na rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 1012/07 odignoroval, pričom z tohto rozhodnutia vyplýval záver, že ak bolo sťažovateľom znemožnené zúčastniť sa miestneho šetrenia znaleckého ústavu, nemali potom možnosť vyjadrovať sa k získavaniu podkladov pre tento posudok na mieste samom. Z hľadiska oprávnených záujmov sťažovateľov išlo o deficit významný, a to i z toho dôvodu, že znalecký ústav nemohol byť okamžite konfrontovaný s ich názormi a pripomienkami. Následná možnosť sťažovateľov vyjadriť sa k samotnému znaleckému posudku na tejto vade konania už dodatočne nič zmeniť nemôže. Na túto právnu argumentáciu o tom, že znemožnením účasti žalobcu pri zabezpečovaní podkladov pre znalecký posudok dochádza k porušeniu zákazu ľubovôle a práva na spravodlivý proces krajský súd nereagoval.

27. Nakoniec žalobca namietal tú skutočnosť, že i napriek tomu, že žalovaný stanovisko Ústavu pre vzťahy štátu a cirkvi z 24. júla 2009 a z 03. septembra 2009 sám vylúčil z podkladov rozhodovania,

opätovne v napadnutom rozhodnutí na toto stanovisko odkazuje. Nestotožnil sa s názorom krajského súdu, ktorý vo vzťahu k uvedenej námietke skonštatoval, že tento postup žalovaného nespôsobuje nezákonnosť jeho rozhodnutia a ani ho nijakým spôsobom nespochybňuje, nakoľko platnosť vykonaných dôkazov počas správneho konania nie je časovo obmedzená. Takéto posúdenie zo strany krajského súdu považoval žalobca za nesprávne a v rozpore so záväzným právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným vo veci vedenej pod sp. zn. 6Sž/16/2011. Rovnako namietal, že žalovaný sa dôsledne neriadil záväzným právnym názorom vysloveným opäť v rozhodnutí sp. zn. 6Sž/16/2011, podľa ktorého si mal žalovaný zabezpečiť aktualizované stanoviská Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike, odbor cirkví Ministerstva kultúry Českej republiky a Rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku, pričom nebolo zrejmé, či tieto dôkazy boli zo strany správneho orgánu zabezpečené a vykonané.

28. Navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, respektíve, aby zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím zruší.

III.

29. Žalovaný sa ku kasačnej sťažnosti žalobcu vyjadril podaním z 21. septembra 2020.

30. Dôvody žalobcom uplatnené v kasačnej sťažnosti vyhodnotil ako nedôvodné; plne sa stotožnil so záverom, ku ktorému došiel krajský súd.

31. K namietanej nepreskúmateľnosti rozsudku pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov žalovaný uviedol, že krajský súd okrem rekapitulácie vykonaných dôkazov a konštatovania správnosti postupu orgánu verejnej správy pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, tiež konkrétne poukazoval na dôvody rozhodnutia žalovaného. Prvým bolo zistenie správneho orgánu, že žalobca nespĺňa zákonom stanovenú definíciu cirkvi v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., pretože takto definované členstvo nespĺňa atribúty organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry. Podklad pre toto konštatovanie tvorili dôkazy a citácie uvádzané v prvostupňovom správnom rozhodnutí na strane 37 až 40 vrátane dôkazov a citácií zo znaleckého posudku C.. V. V., ktorý predložila samotná CKSS. Prvostupňové správne rozhodnutie konkrétne uvádza, akú činnosť a pôsobenie CKSS považuje za odporujúce zákonu č. 308/1991 Zb. - CKSS nespĺňa atribúty organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry, navyše jej vnútorné predpisy definujú členstvo nekonkrétne a vágne a člena CKSS nie je možné jednoznačne nábožensky identifikovať a vymedziť. CKSS je nesúrodý konglomerát miestnych náboženských zborov bez štrukturálnych mechanizmov a organizačného členenia, kde absentuje spoločná príslušnosť a vedomie jej členov pod jednotiacim názvom CKSS. Druhý dôvod pre odmietnutie registrácie spočíval v zistení, že žalobca nespĺnil podmienky plynúce z § 15 zákona č. 308/1991 Zb., nakoľko založenie a činnosť CKSS nie je v súlade so zásadami ľudskosti a znášanlivosti. Dôkazy svedčiacie o pretrvávajúcej náboženskej neznášanlivosti CKSS vymedzuje prvostupňový správny orgán na strane 41 až 46. Znalecké zisťovanie preukázalo, že CKSS jednoznačne vykazuje znaky a praktiky deštruktívnych náboženských skupín a je charakteristické náboženským radikalizmom, obsahujúcim prvky podnecovania náboženskej neznášanlivosti. Krajský súd v odôvodnení rozsudku uvádza, ktoré skutočnosti boli podkladom jeho rozhodnutia, a to s odkazom na konkrétne závery vykonaných dôkazov.

32. Námietku žalobcu smerujúcu voči neaktuálnosti podkladov rozhodnutia žalovaný považoval za nedôvodnú. Pri spracovaní podkladov rozhodnutia a hodnotení dôkazov postupoval správny orgán striktne v súlade so zákonom, pričom okrem znaleckých posudkov spracoval veľké množstvo výpovedí, znaleckých úkonov a iných dôkazov, čo je dôsledne zaznamenané v registračnom spise a v samotnom rozhodnutí. Stotožnil sa so záverom krajského súdu, že vzhľadom na charakter veci, závery znaleckých posudkov možno považovať za relevantné dôkazy, ktorých platnosť nie je časovo obmedzená. V priebehu registračného konania trvajúceho viac ako desať rokov boli zdokumentované, vyhodnotené a spracované kontinuálne prejavy rozporu s príslušnými ustanoveniami zákona č. 308/1991 Zb. v činnosti a konaní CKSS. Rozhodnutie sa opiera o štyri znalecké posudky, pričom

závery znaleckých posudkov preukázali, že negatívne prejavy CKSS nemajú len okrajový charakter, ale prenikajú celú jej činnosť, učenie a praktické postoje. Námietku, že krajský súd nerešpektoval záväzný právny názor plynúci z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011 nepovažoval žalovaný za dôvodnú, registračný proces bol od vydania predmetného rozsudku vedený v úzkom súlade so všetkými požiadavkami v ňom uvedenými. Registrujúci orgán v záujme zabezpečenia dostatočnosti odôvodnenia svojho rozhodnutia v ďalšom konaní navyše opätovne preskúmal všetky známe podklady a skutočnosti a zároveň vykonal nové dokazovania, ktoré mali prispieť k úplnému posúdeniu splnenia podmienok návrhu na registráciu podľa zákona č. 308/1991 Zb.

33. Vo vzťahu k namietanej zaujatosti zamestnanca správneho orgánu I. I. I. a žalobcom uvádzané tvrdenie, že menovaný zamestnanec v rozhovore pre Rádio Lumen uviedol iba fakty a zdržal sa hodnotiacich úsudkov s odkazom na „prepis rozhovoru uložený v spise.“, čo podľa žalobcu nemalo oporu vo vykonávanom dokazovaní, pretože v administratívnom spise sa žiaden takýto prepis nenachádzal, žalovaný uviedol, že toto tvrdenie sa nezakladá na pravde, kompletný prepis rozhovoru je súčasťou spisu č. MK-3147/2013-110, v ktorom sa nachádza aj rozhodnutie ministra kultúry z 11. októbra 2013, ktorým návrh na vylúčenie I. I. I. zamietol. Žalobca tak zamieňa obsah registračného spisu cirkevného odboru so spisom ministra kultúry, v ktorom sa nachádza dotknuté rozhodnutie a prepis rozhovoru. Tiež sa žalovaný stotožnil s krajským súdom, že rozhodnutie z 11. októbra 2013 je rozhodnutím procesným, ktoré nepodlieha súdному prieskumu.

34. Žalovaný sa ďalej nestotožnil s námietkou žalobcu založenou na tom, že preskúmané rozhodnutie žalovaného v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím bolo pre žalobcu rozhodnutím prekvapivým. Rozhodnutie obsahuje náležité odôvodnenie právnych záverov, ku ktorým registrujúci orgán dospel pri posudzovaní veci, na základe vykonaného dokazovania, CKSS nespĺňa pojmové znaky plynúce z § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. CKSS nie je cirkvou v tom zmysle, ako je cirkev a náboženská spoločnosť definovaná v uvedenom ustanovení zákona, pretože takto definované členstvo v nej nespĺňa atribúty organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry, navyše jej vnútorné predpisy definujú členstvo nekonkrétne a vágne a člena CKSS nie je možné jednoznačne nábožensky identifikovať a vymedziť. Registrujúci orgán dospel k tomuto záveru na základe dôkazov, ktoré sú presne v rozhodnutí definované. Správny orgán navyše vychádzal aj z dôkazov predložených samotným žalobcom, konkrétne zo znaleckého posudku C.. V. V.. Pre zdôraznenie správnosti svojho záveru odkázal žalovaný na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5SŽ/11/2007.

35. Vo vzťahu k ustanoveniu znalca Ľ. C. M., C..K., P..C.. žalovaný uviedol, že k procesnej stránke jeho ustanovenia sa vyjadril najvyšší súd sp. zn. 6SŽ/16/2011, ktorý skonštatoval, že ustanovenie znalca zo strany správneho orgánu bolo v súlade s § 39 („§36“) Správneho poriadku. Rovnako žalovaný odmietol konštatovanie žalobcu, že krajský súd nereagoval na argumentáciu žalobcu, že znalec K.. C.. T. T., G.. iba kopíroval závery znaleckého posudku vyhotoveného znalcom Ľ. C. M., C..K., P..C., s ktorým sa v rámci kontrolného znaleckého posudku úplne stotožnil bez vlastného skúmania znaleckým posudkom riešených zásadných úloh, ako aj bez preverovania druhého znaleckého posudku C.. V. V.. V tejto súvislosti uviedol, že krajský súd sa touto námietkou zaoberal v bode 149, a to s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽp/6/2011. Ďalej uviedol, že vypracované znalecké posudky boli vyhotovené v súlade so zákonom č. 382/2004 Z.z., boli vypracované nestranne, nezaujato, podľa najlepšieho vedomia a svedomia príslušného znalca, pričom znalecké posudky boli hodnotené v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov s tým, že bolo hodnotené len to, či úvahy znalcov zodpovedajú zásadám logiky a skutkovým záverom plynúcim z dôkazov vykonaných prvostupňovým správnym orgánom; správnosť znaleckých posudkov sa neposudzovala, nakoľko na to správne orgány nie sú oprávnené. Žalovaný tiež vyjadril nesúhlas s tvrdením žalobcu, že mu nebola zo strany znalca Ľ. C. M., C..K., P..C.. poskytnutá súčinnosť. Uviedol, že menovaný znalec vypracoval dva znalecké posudky, prvý bol založený na zbere, analýze a vyhodnotení veľkého množstva dôkazov a podkladov od bývalých členov CKSS, prípadne iných dostupných informácií. Osobne sa zúčastnil na bohoslužbách a stretnutiach CKSS, po jeho identifikovaní mu CKSS zamedzila prístup na zhromaždenia a zároveň písomne odmietla súčinnosť. Pastori zhodne písomne tvrdili, že oni sú štatutári miestnych Kresťanských spoločností, občianskych združení a predmet znaleckého posudku je iný subjekt (CKSS), ktorý patrí pod rezort kultúry. Pri

druhom znaleckom posudku zmenil znalec metodiku a analyzoval výhradne kázne pastorov CKSS z dostupných internetových stránok CKSS. Vyjadril nesúhlas s tvrdením žalobcu, že pokiaľ účastník konania neposkytne znalcom pri vypracovaní znaleckého posudku súčinnosť, závery znaleckého posudku sú neúplné a pre rozhodnutie vo veci nepostačujúce, nakoľko konanie podľa zákona č. 308/1991 Zb. je konaním návrhovým, v ktorom navrhovateľ musí preukázať splnenie zákonných podmienok registrácie, a až ak sú splnené podmienky plynúce z § 15, registrujúci orgán rozhodne o tom, že sa cirkev alebo náboženská spoločnosť registruje. Správny orgán v registračnom konaní chráni verejný záujem a v prípade, ak má pochybnosti o dôkazoch predložených účastníkom konania, je v súlade s § 34 ods. 4 Správneho poriadku oprávnený za účelom zistenia a objasnenia skutočného stavu veci využiť ako dôkaz znalecký posudok, a preto súčinnosť účastníka konania so znalcom má byť v jeho záujme. K námietke žalobcu, že znalec Ľ. C. M., C..K., P..C.. neumožnil žalobcovi účasť na zabezpečovaní jednotlivých dôkazov a tým mu neumožnil vyjadrovať sa k získaným podkladom pre znalecký posudok, žalovaný uviedol, že žalobca uplatnil svoje právo nahliadnuť do spisu dňa 06. marca 2013, dňa 15. júla 2013, dňa 03. januára 2014, dňa 29. mája 2014, dňa 19. augusta 2014, dňa 16. júna 2015, dňa 24. júla 2015, dňa 16. septembra 2015, dňa 01. októbra 2016, dňa 14. augusta 2017 a dňa 19. decembra 2017 a správny orgán mu aj zabezpečil kópie aktuálneho obsahu spisu. Rovnako sa počas registračného procesu priebežne vyjadroval a navrhoval dôkazy, čo vyplýva z administratívneho spisu, pričom nezaregistroval, že by v tomto procese žalobca spochybňoval metodológiu znaleckého posudku a spôsob zhromažďovania dokumentov pri príprave posudku.

36. K žalobcom namietanej svedeckej výpovede C.. P. Y. žalovaný uviedol, že mal v zmysle rozsudku najvyššieho súdu zabezpečiť vypočutie menovanej svedkyne, ktorá bola opakovane písomne vyzvaná na vypočutie za prítomnosti zástupcu CKSS, svoju účasť písomne ospravedlnila a zaslala písomné stanovisko, v ktorom opätovne potvrdila svoje stanovisko k činnosti CKSS. Správny orgán nemá možnosť predvolania osoby, ktorá je príslušníkom cudzieho štátu s trvalým pobytom v Českej republike, bez jeho vôle. Využitie poriadkových opatrení v zmysle Správneho poriadku považoval žalovaný za nereálne z dôvodu, že menovaná svedkyňa bola občiankou Českej republiky s trvalým pobytom v Českej republike. Dodal, že výsluchy ďalších osôb - C.. O., C.. Š. (INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt) sa uskutočnili, rovnako ako aj výsluch p. W. P..

37. K stanovisku Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví z 24. júla 2009 a z 03. septembra 2009 žalovaný uviedol, že prvostupňové správne rozhodnutie uvádza, že sa registrujúci orgán stotožnil s niektorými pripomienkami žalobcu v jeho vyjadrení k odbornému stanovisku P.. C. X., G., ktoré bolo súčasťou komplexného stanoviska predloženého Ústavom pre vzťahy štátu a cirkví z 23. júla 2009. Odborné stanovisko P.. X., G.. registrujúci orgán vylúčil z podkladov rozhodnutia, podkladom pre rozhodnutie však boli stanoviská Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví zo 04. júna 2009 a 20. augusta 2009, ktorý vypracoval odbornú analýzu periodickej a neperiodickej literatúry a nahrávok z bohoslužobných podujatí, seminárov a konferencií CKSS s osobitným zreteľom na znášateľnosť. Na základe predmetnej analýzy registrujúci orgán konštatoval, že vo viacerých číslach časopisu Logos vydávaného Kresťanským spoločenstvom Milosť v Banskej Bystrici a na internetových stránkach Kresťanských spoločenstiev (www.milost.sk) sa nachádzajú príspevky a články svedčiace o náboženskej neznášateľnosti a odmietaní súčasného ekumenizmu, nepriateľské tvrdenia voči registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam, obviňujúce ich okrem iného z okultizmu, pôsobenia diabla, odmietavý postoj k obradovej tradícii iných cirkví, vrátane spochybňovania cyrilometodskej tradície. Presné citácie a fotokópie sú súčasťou registračného spisu, je teda úplne zrejmé, že nešlo o podklady z odborného stanoviska P.. X., G.. K ďalším stanoviskám, ktoré podľa žalobcu neboli aktualizované, žalovaný uviedol, že aktualizáciu stanovisk Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike, odbor cirkví Ministerstva kultúry Českej republiky a Rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku podľa pokynu plynúceho z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011 realizoval a predmetné stanoviská zabezpečil.

38. V závere žalovaný navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

IV.

39. Vyjadrenie žalovaného bolo doručené žalobcovi dňa 09. októbra 2020 na vedomie.

V.

40. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedených v kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 1,2 SSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť.

41. Podľa § 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021.

42. Podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z.z., o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z.z., výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

43. Z vyššie citovaného odseku 2 vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd, a teda najvyšší správny súd prebral z najvyššieho súdu všetky „živé“ veci v agende správneho súdnictva, ktoré následne aj dokončí.

44. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

45. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

46. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

47. Podľa § 6 ods. 2 písm. a/ SSP, správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách.

48. Podľa § 177 ods. 1 SSP, správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy.

49. Podľa § 178 ods. 1 SSP, žalobcom je fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá o sebe tvrdí, že ako účastník administratívneho konania bola rozhodnutím orgánu verejnej správy alebo opatrením orgánu verejnej správy ukrátená na svojich právach alebo právom chránených záujmoch.

50. Predmetom konania o kasačnej sťažnosti v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd postupom podľa § 190 SSP zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného z 22. augusta 2018, číslo MK-4513/2018-110/10888, ktorým minister kultúry ako orgán príslušný na rozhodnutie o rozklade postupom podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku zamietol odvolanie a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 13. marca 2018, číslo MK-194/2018-260/4504. Uvedeným rozhodnutím prvostupňový správny orgán podľa § 16 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. odmietol registráciu Cirkvi kresťanské spoločnosti Slovenska.

51. Podľa článku 9 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva; toto právo zahŕňa slobodu zmeniť náboženstvo alebo vieru, ako aj slobodu prejavovať náboženstvo alebo vieru sám alebo spoločne s inými, verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, náboženskými úkonmi a zachovávaním obradov.

52. Podľa článku 9 ods. 2 Dohovoru, sloboda prejavovať náboženstvo alebo vieru môže podliehať len takým obmedzeniam, ktoré sú stanovené zákonom, a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme verejnej bezpečnosti, ochrany verejného poriadku, zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

53. Podľa článku 11 ods. 1 Dohovoru, každý má právo na slobodu pokojného zhromažďovania a na slobodu združovať sa s inými, vrátane práva zakladať na obranu svojich záujmov odbory, alebo vstupovať do nich.

54. Podľa článku 11 ods. 2 Dohovoru, výkon týchto práv môže podliehať len takým obmedzeniam, ktoré stanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, na predchádzanie nepokojom alebo zločinnosti, ochranu zdravia alebo morálky alebo ochranu práv a slobôd iných. Tento článok nebráni zavedeniu zákonných obmedzení na výkon týchto práv príslušníkmi ozbrojených síl, polície a úradníkmi štátnej správy.

55. Podľa článku 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo.

56. Podľa článku 24 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery sa zaručujú. Toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania. Každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie.

57. Podľa článku 24 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní.

58. Podľa článku 24 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov.

59. Podľa článku 24 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podmienky výkonu práv podľa odsekov 1 až 3 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných.

60. Podľa článku 29 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo slobodne sa združovať sa zaručuje. Každý má právo spolu s inými sa združovať v spolkoch, spoločnostiach alebo iných združeniach.

61. Podľa článku 29 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, výkon práv podľa odsekov 1 a 2 možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnuté pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.

62. Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., cirkvou alebo náboženskou spoločnosťou sa podľa tohto zákona rozumie dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

63. Podľa § 4 ods. 4 zákona č. 308/1991 Zb., štát uznáva len tie cirkvi a náboženské spoločnosti, ktoré sú registrované.

64. Podľa § 10 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., cirkvi a náboženské spoločnosti registruje Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „registrujúci orgán“).

65. Podľa § 12 zákona č. 308/1991 Zb., návrh na registráciu obsahuje:

- a/ názov a sídlo cirkvi alebo náboženskej spoločnosti;
- b/ mená, priezviská, adresy, podpisy a rodné čísla členov prípravného orgánu;
- c/ základnú charakteristiku zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, jej učenie, poslanie a územie, na ktorom hodlá pôsobiť;
- d/ čestné vyhlásenia najmenej 50 000 plnoletých členov, ktorí majú trvalý pobyt na území Slovenskej republiky a sú občanmi Slovenskej republiky, o tom, že sa hlásia k cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, podporujú návrh na jej registráciu, sú jej členmi, poznajú základné články viery a jej učenie a sú si vedomí práv a povinností, ktoré im vyplývajú z členstva v cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, s uvedením ich mien, priezvisk, trvalého pobytu a rodných čísel;
- e/ vyhlásenie, že cirkev alebo náboženská spoločnosť bude plne rešpektovať zákony a všeobecne záväzné právne predpisy a bude tolerantná k ostatným cirkvám a náboženským spoločnostiam a osobám bez vyznania.

66. Podľa § 13 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., k návrhu na registráciu sa prikladá základný dokument zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti (štatút, poriadok, stanovy a pod.), z ktorého musí byť zrejmé:

- a/ názov a sídlo ústredia cirkvi alebo náboženskej spoločnosti
- b/ orgány a útvary, spôsob ich ustanovenia a oprávnenia;
- c/ spôsob ustanovovania osôb vykonávajúcich duchovenskú činnosť a ich odvolávanie;
- d/ základné články viery;
- e/ zásady hospodárenia, včítane spôsobu určenia likvidátora pre prípad majetkového vyporiadania pri zániku cirkvi alebo náboženskej spoločnosti;
- f/ spôsob schvaľovania základného dokumentu a jeho zmien;
- g/ útvary, ktoré majú právnu subjektivitu a v akom rozsahu a kto je oprávnený v ich mene konať;
- h/ práva a povinnosti členov hlásiacich sa k cirkvi alebo náboženskej spoločnosti.

67. Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., ak návrh na registráciu neobsahuje všetky skutočnosti uvedené v § 12 a 13 zákona, registrujúci orgán určí lehotu pre doplnenie údajov v trvaní aspoň jedného mesiaca odo dňa doručenia výzvy registrujúceho orgánu.

68. Podľa § 15 zákona č. 308/1991 Zb., registrujúci orgán preskúma, či založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášanlivosti, alebo či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov.

69. Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., ak sú splnené podmienky uvedené v § 15 zákona, registrujúci orgán rozhodne o tom, že sa cirkev alebo náboženská spoločnosť registruje.

70. Podľa § 16 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb., ak nie sú tieto podmienky splnené, registrujúci orgán registráciu odmietne.

71. Podľa § 21 zákona č. 308/1991 Zb., pre konanie podľa tohto zákona platia všeobecné predpisy o správnom konaní,⁸⁾ pokiaľ tento zákon neustanovuje inak.

72. Podľa § 3 ods. 2 Správneho poriadku, správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným

osobám, ktorých sa konanie týka musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

73. Podľa § 3 ods. 5 veta prvá Správneho poriadku, rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci.

74. Podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku, správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

75. Podľa § 32 ods. 2 Správneho poriadku, podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán.

76. Podľa § 34 ods. 1 Správneho poriadku, na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi.

77. Podľa § 34 ods. 2 Správneho poriadku, dôkazmi sú najmä výsluch svedkov, znalecké posudky, listiny a ohliadka.

78. Podľa § 34 ods. 3 Správneho poriadku, účastník konania je povinný navrhnuť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe.

79. Podľa § 34 ods. 4 Správneho poriadku, vykonávanie dôkazov patrí správne orgánu.

80. Podľa § 34 ods. 5 Správneho poriadku, správny orgán hodnotí dôkazy podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti.

81. Podľa § 36 Správneho poriadku, ak je pre odborné posúdenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie potrebný znalecký posudok, správny orgán ustanoví znalca. Proti rozhodnutiu o ustanovení znalca sa možno odvolať.

82. Podľa § 46 Správneho poriadku, rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

83. Podľa § 47 ods. 1 Správneho poriadku, rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní (rozklade). Odôvodnenie nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom konania vyhovuje v plnom rozsahu.

84. Podľa § 47 ods. 3 Správneho poriadku, v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

85. Podľa § 59 ods. 1 Správneho poriadku, odvolací orgán preskúma napadnuté rozhodnutie v celom rozsahu; ak je to nevyhnutné, doterajšie konanie doplní, prípadne zistené vady odstráni.

86. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z., znalec, tlmočník alebo prekladateľ je fyzická osoba alebo právnická osoba splnomocnená štátom na vykonávanie činnosti podľa tohto zákona, ktorá je
a/ zapísaná v zozname znalcov, tlmočníkov a prekladateľov alebo
b/ nezapísaná v tomto zozname, ak je ustanovená za znalca, prekladateľa alebo tlmočníka podľa § 15.

87. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z., v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci možno ustanoviť za znalca, tlmočníka alebo prekladateľa aj osobu, ktorá nie je zapísaná v zozname, ak s ustanovením súhlasí a

a/ v príslušnom odbore alebo odvetví nie je zapísaná žiadna osoba alebo

b/ osoba zapísaná v zozname nemôže úkon vykonať alebo vykonanie úkonu by bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami alebo nákladmi.

88. Podľa § 15 ods. 2 zákona č. 382/2004 Z.z., znalec, tlmočník alebo prekladateľ ustanovený podľa odseku 1 môže vykonať úkon, len ak zložil sľub podľa § 5 ods. 7 pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci, ktorý ho ustanovil za znalca.

89. Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z., znalecká činnosť je špecializovaná odborná činnosť vykonávaná za podmienok ustanovených v tomto zákone znalcami pre zadávateľa. Úkonmi znaleckej činnosti sú najmä znalecký posudok a jeho doplnok, odborné stanovisko alebo potvrdenie a odborné vyjadrenie a vysvetlenie.

90. Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z., znalecký posudok možno podať písomne a v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci aj ústne do zápisnice. Súd alebo iný orgán verejnej moci určí formu znaleckého posudku podľa osobitného predpisu. 8)

91. Podľa § 17 ods. 6 zákona č. 382/2004 Z.z., titulná strana znaleckého posudku obsahuje identifikačné údaje znalca, označenie „znalecký posudok“, poradové číslo znaleckého posudku a stručnú charakteristiku predmetu znaleckého skúmania. „Úvod“ obsahuje úlohy určené zadávateľom a právny úkon, na ktorý sa znalecký posudok použije. V časti „posudok“ znalec uvedie opis predmetu znaleckého skúmania a skutočností, na ktoré pri úkone znaleckej činnosti prihliadal, uvedie postup, na ktorého základe sa dopracoval k odpovediam na otázky položené zadávateľom a k splneniu ním uložených úloh. V časti „záver“ znalec odcituje otázky zadávateľa a uvedie na ne stručné odpovede. Celková skladba znaleckého posudku musí umožniť preskúmať jeho obsah a overiť odôvodnenosť postupov. Prílohy znaleckého posudku môžu tvoriť samostatnú, so znaleckým posudkom nezošitú časť; v takom prípade musia obsahovať údaje o znaleckom posudku, ku ktorému sa viažu, musia byť zošité a opatrené úradnou pečiatkou a podpisom znalca. Ak je prílohou znalecký posudok iného znalca, postačuje identifikácia prílohy v znaleckom posudku. Rovnako sa postupuje pri prílohách, ktorých rozsah je väčší ako rozsah časti „posudok“.

92. Podľa § 17 ods. 7 zákona č. 382/2004 Z.z., na požiadanie zadávateľa znalec potvrdí a doplní písomný znalecký posudok alebo jeho obsah bližšie vysvetlí.

93. Najvyšší správny súd z obsahu súdneho spisu, pripojených administratívnych spisov žalovaného, ako aj pripojených súdnych spisov najvyššieho súdu sp. zn. 5SŽ/86/2007 a sp. zn. 6SŽ/16/2011 mal preukázané, že

- žalobca návrhom z 13. februára 2007, doručeným žalovanému dňa 19. februára 2007, požiadal o registráciu Cirkvi kresťanské spoločenstvá Slovenska

[v súlade s § 12 zákona č. 308/1991 Zb. žalobca označil a/ názov a sídlo cirkvi, b/ mená, priezviská, rodné čísla, adresy členov prípravného orgánu, c/ základnú charakteristiku zakladanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, jej učenie, poslanie a územie, na ktorom hodlá pôsobiť, d/ podpisy plnoletých osôb hlásiacich sa k cirkvi v počte 27.557 platných podpisov nachádzajúcich sa na 966 hárkoch očíslovaných poradovými číslami, e/ vyhlásenie, že cirkev bude plne rešpektovať zákony a všeobecne záväzné právne predpisy a bude tolerantná k ostatným cirkvám a náboženským spoločnostiam a osobám bez vyznania; k návrhu tiež žalobca doložil Lausannské prehlásenie a vo forme prílohy tiež Stanovy príslušnej cirkvi],

- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako registrujúci orgán rozhodnutím z 22. júna 2007, Číslo: MK 1487/2007-12/10307 postupom podľa § 16 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. odmietlo registráciu CKSS

[ministerstvo kultúry odmietlo registráciu CKSS primárne s odkazom na odborné stanovisko občianskeho združenia Integra - Centrum prevencie v oblasti siekt a stanovisko Ústavu pre vzťahy

štátu a cirkvi s akcentom na skutočnosť, že CKSS nespĺňa podmienky plynúce z § 15 zákona č. 308/1991 Zb., teda nebolo preukázané, že založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášanlivosti, alebo či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov],

- na základe podaného návrhu na preskúmanie zákonnosti predmetného rozhodnutia z 22. júna 2007 najvyšší súd rozsudkom z 24. marca 2009, sp. zn. 5Sž/86/2007 postupom podľa toho času platného a účinného § 250j ods. 2 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil ministerstvu kultúry na ďalšie konanie

[dôvod, pre ktorý súd pristúpil k zrušeniu a vráteniu veci spočíval v nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, v nedostatočnom zistení skutkového stavu na posúdenie veci, v stanoviskách uvedené príklady o negatívnom vplyve CKSS na jednotlivcov neboli konkretizované tak, aby ich bolo možné overiť a určiť presne, ktorú z podmienok plynúcich z § 15 zákona č. 308/1991 Zb. CKSS nespĺnilo, navyše tieto podklady neobsahovali žiaden jednoznačný záver, ani skutočnosti potrebné pre prijatie záveru vo veci samej],

- nadväzne na rozsudok najvyššieho súdu z 24. marca 2009, sp. zn. 5Sž/86/2007 ministerstvo kultúry listom 05. júna 2009 oznámilo žalobcovi začatie ďalšieho konania vo veci registrácie CKSS,

- ministerstvo kultúry viazané právnym názorom vysloveným v menovanom rozsudku najvyššieho súdu si vyžiadalo doplňujúce stanovisko Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví z 23. júla 2009 (ktorého prílohu tvoril odborný posudok P. C. X., G., odbornej asistentky na Katedre filozofie a religionistiky Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave) vrátane dodatočne doložených podkladov z 02. septembra 2009, zabezpečilo si tiež vyjadrenia zborového farára cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku, Poprad, z 05. septembra 2009, predsedajúceho zborového farára cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku, Banská Bystrica, z 21. septembra 2009, Rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku zo 17. septembra 2009, evanjelického farára Banská Bystrica - Radvaň z 09. októbra 2009, evanjelického farára - konseniora, Poprad, z 20. októbra 2009, stanovisko vydavateľstva Dobré slovo z 10. októbra 2009, stanovisko Ľ. C. M., C.K., P.C. z 02. novembra 2009, stanovisko občianskeho združenia INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt z 01. novembra 2009, vyjadrenie občianskeho združenia ROMANI ARCHA-Kamienka z 10. decembra 2009; rovnako v období júl 2009 - december 2009 a tiež následne v ďalších štádiách registračného konania boli ministerstvu kultúry doručené viaceré vyjadrenia členov, bývalých členov, prípadne rodinných príslušníkov členov CKSS majúcich tak pozitívny, ako aj negatívny pohľad na CKSS a praktiky a prejavy ním realizované,

- ministerstvo kultúry rovnako dňa 19. októbra 2009 požiadalo o stanovisko Ľ. C. M. C.K., P.C., ktorý príslušné stanovisko predložil dňa 09. novembra 2009,

- rozhodnutím z 22. marca 2010, Číslo: MK 120/2010-12/3830 ministerstvo kultúry v predmetnom registračnom konaní ustanovilo Ľ. C. M.R. C.K., P.C. za znalca s vymedzenou úlohou posúdiť činnosť a pôsobenie CKSS s prihliadnutím na § 15 zákona č. 308/1991 Zb.,

- na rozklad žalobcu minister ako príslušný správny orgán rozhodnutím z 29. júna 2010, číslo MK-1880/2010-10/9189 rozklad zamietol a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie o ustanovení znalca z 22. marca 2010,

- ustanovený znalec dňa 31. augusta 2010 ministerstvu kultúry predložil znalecký posudok evidovaný pod číslom 1/2010,

- k znaleckému posudku žalobca zaslal písomné stanovisko z 23. septembra 2010 vrátane jeho doplnenia z 01. októbra 2010,

- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky ako registrujúci orgán rozhodnutím z 13. mája 2011, Číslo: MK-175/2011-12/6511 postupom podľa § 16 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. odmietlo registráciu CKSS

[ministerstvo kultúry odmietlo registráciu CKSS primárne s odkazom na závery plynúce zo znaleckého posudku evidovaného pod číslom 1/2010 ustanoveného znalca a tiež s odkazom na ďalšie podklady zabezpečené po vydaní rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Sž/86/2007; po preskúmaní veci dospelo ministerstvo kultúry k záveru, že založenie a činnosť CKSS podľa § 15 zákona č. 308/1991 Zb. nie je /1/ v súlade s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, predovšetkým s § 1 ods. 3 písm. c/ zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, keď aj s odkazom na nález

Ústavného súdu Slovenskej republiky z 03. februára 2010, sp. zn. PL. ÚS 10/08 uviedlo, že neregistrované cirkvi a náboženské spoločnosti nemôžu vykonávať svoju cirkevnú a náboženskú činnosť ako občianske združenia, /2/ v súlade so zásadami ľudskosti a znášanlivosti a /3/ v súlade s ochranou zdravia občanov a sú ohrozené práva občanov],

- na základe podaného návrhu na preskúmanie zákonnosti predmetného rozhodnutia z 13. mája 2011 najvyšší súd rozsudkom z 26. septembra 2012, sp. zn. 6SŽ/16/2011 postupom podľa toho času platného a účinného § 250j ods. 2 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku zrušil napadnuté rozhodnutie a vec vrátil ministerstvu kultúry na ďalšie konanie

[dôvod, pre ktorý súd pristúpil k zrušeniu a vráteniu veci spočíval v nedostatočnom zistení skutkového stavu na posúdenie veci, uviedol, že otázka aktivít občianskeho združenia podľa zákona č. 83/1990 Zb. bola v rámci registračného konania právne irelevantná, navyše z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 03. februára 2010, sp. zn. PL. ÚS 10/08 vyplývalo, že zákon č. 83/1990 Zb. umožňuje fyzickým osobám združovať sa do spolkov, klubov aj spoločností, v ktorých sa môžu venovať svojim náboženským činnostiam na inom právnom základe ako poskytuje zákon č. 308/1991 Zb.; s odkazom na uvedený nález dodal, že stavom, keď určitá cirkev alebo náboženská spoločnosť nie je zaregistrovaná podľa zákona č. 308/1991 Zb., sa však nijako nezasiahlo do výkonu základných práv alebo slobôd osôb hlásiacich sa k tejto cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktoré sa môžu realizovať aj prostredníctvom iného právneho subjektu (občianskeho združenia). Registrácia cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v tomto zmysle nevyhnutnou podmienkou (conditio sine qua non) výkonu slobody alebo práva podľa článku 24 ústavy a článku 9 dohovoru, týka sa iba podmienok ich vzniku ako štátom uznaných cirkví a náboženských spoločností a má právnu relevanciu najmä z hľadiska ekonomických aspektov ich fungovania. Najvyšší súd mal rovnako výhrady k znaleckému posudku číslo 1/2010 vypracovanému E. C. M., C..K., P..C., z ktorého vyplývalo, že menovanému znalcovi nebola pri jeho vypracovaní poskytnutá súčinnosť zo strany žalobcu, z ktorého dôvodu považoval znalecký posudok za neúplný a pre rozhodnutie veci nepostačujúci, tiež poukázal na vhodnosť vypočítania C.. Y., ktorá znalcovi ako výskumná asistentka pomáhala pri vypracovaní odbornej štúdie zadanej Ústavom pre vzťahy štátu a cirkvi, rovnako ako svedkov p. P., p. C.. O. a p. Š. (INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt). V závere najvyšší súd vyjadril požiadavku dôkladného zistenia skutkového stavu veci primárne doplnením znaleckého dokazovania, prípadne kontrolným znaleckým posudkom, vypočítaním svedkov a tiež zadovážania si aktualizovaných stanovísk k registrácii CKSS od Ekumenickej spoločnosti pre štúdium siekt, Ministerstva kultúry Českej republiky a Apoštolskej cirkvi na Slovensku],

- nadväzne na rozsudok najvyššieho súdu z 26. septembra 2012, sp. zn. 6SŽ/16/2011 ministerstvo kultúry listom z 31. októbra 2012 oznámilo žalobcovi začatie ďalšieho konania vo veci registrácie CKSS,

- ministerstvo kultúry vychádzajúc z usmernení plynúcich z vyššie uvedeného rozsudku najvyššieho súdu dňa 10. decembra 2012 požiadalo Ministerstvo kultúry Českej republiky o vyjadrenie k pôsobeniu a činnosti registrovanej „Církeve Křesťanské společenství“ v Českej republike, rovnako dňa 10. decembra 2012 požiadalo Ekumenickú spoločnosť pre štúdium siekt a Apoštolskú cirkev na Slovensku o vyjadrenie k pôsobeniu a činnosti CKSS,

- dňa 22. apríla 2013 ministerstvo kultúry požiadalo ustanoveného znalca E. C. M., C..K., P..C.. o doplnenie pôvodného znaleckého posudku číslo 1/2010,

- ustanovený znalec dňa 31. augusta 2013 ministerstvu predložil znalecký posudok evidovaný pod číslom 1/2013,

- k znaleckému posudku žalobca zaslal písomné stanovisko z 03. marca 2014, v ktorom (okrem iného) upriamil pozornosť na závery plynúce zo znaleckého posudku vyhotoveného znalcom C.. V. V. v znaleckom posudku z 13. januára 2013, evidovaným pod číslom 3/1347/2013, ktorý bol ministerstvu kultúry zaslaný dňa 17. februára 2014,

- dňa 29. apríla 2014 ministerstvo kultúry predvolalo na vypočutie svedkov p. W. P., p. C.. O., p. Y. a p. Š. (INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt),

- rozhodnutím z 19. augusta 2014, číslo MK-29/2014-260/14331 ministerstvo kultúry v predmetnom registračnom konaní aj s ohľadom na odlišnosť záverov plynúcich zo znaleckých posudkov E. C. M., C..K., P..C.. a C.. V. V. ustanovilo K.. C.. T. T., G.. za znalca s vymedzenou úlohou posúdiť činnosť a pôsobenie CKSS s prihliadnutím na § 15 zákona č. 308/1991 Zb.,

- na rozklad žalobcu minister ako príslušný správny orgán rozhodnutím z 21. novembra 2014, Číslo: MK-2959/2014-110/19669 rozklad zamietol a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie o ustanovení znalca z 19. augusta 2014,
- ustanovený znalec dňa 15. júna 2015 vyhotovil kontrolný znalecký posudok,
- žalobca podaním z 03. septembra 2015 navrhol vypočúť znalca C.. V. V. a K.. C.. T. T., G.. a následne vo vzťahu ku kontrolnému znaleckému posudku zaslal písomné stanovisko z 01. októbra 2015,
- ministerstvo kultúry dňa 18. októbra 2016 uskutočnilo žalobcom navrhnuté výsluchy oboch znalcov C.. V. V. a K.. C.. T. T., G..,
- žalobca následne v priebehu registračného konania zaslal ministerstvu kultúry vyjadrenie z 20. februára 2017 s návrhom na vykonanie nových dôkazov (vyžiadanie stanoviska zo strany Policajného zboru SR a Slovenskej informačnej služby), vyjadrenie zo 06. februára 2018 s návrhom na vykonanie nového znaleckého dokazovania,
- ministerstvo kultúry ako registrujúci orgán následne rozhodnutím z 13. marca 2018, číslo MK-194/2018-260/4504 podľa § 16 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. odmietlo registráciu CKSS,
- na odvolanie žalobcu žalovaný tu preskúmaným rozhodnutím z 22. augusta 2018, číslo MK-4513/2018-110/10888 postupom podľa § 59 ods. 2 Správneho poriadku zamietol odvolanie a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie z 13. marca 2018.

94. Najvyšší správny súd po vyhodnotení žalobcom v kasačnej sťažnosti uplatnených dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu recentného súdneho spisu, pripojených súdnych spisov najvyššieho súdu sp. zn. 5SŽ/86/2007 a sp. zn. 6SŽ/16/2011, ako aj pripojeného administratívneho spisu konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát najvyššieho správneho súdu považuje právne posúdenie preskúmanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom.

95. Najvyšší správny súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 11. marca 2010, sp. zn. IV. ÚS 101/2010-19, v ktorom ústavný súd konštatoval, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť správnych orgánov, ale len preskúmať zákonnosť ich postupov a rozhodnutí, teda to, či kompetentné orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Ďalej konštatoval, že treba vziať do úvahy, že správny súd nie je súdom skutkovým, ale je súdom, ktorý posudzuje v zásade právne otázky, t.j. zákonnosť napadnutého postupu alebo rozhodnutia orgánu verejnej správy. Ústavný súd poukazom na článok 6 ods. 1 Dohovoru ako aj článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ďalej zdôraznil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napríklad II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

96. Na začiatok najvyšší správny súd za účelom bližšieho objasnenia konfesnej problematiky uvádza, že Slovenská republika je založená na demokratických hodnotách, pričom sa neviaže na nijakú ideológiu ani náboženstvo. Navyše je právnym štátom, a teda je zrejmé, že rešpektuje, respektíve akceptuje náboženský pluralizmus, čo vo svojej podstate znamená, že nesmie zvýhodňovať, alebo naopak znevýhodňovať bez akéhokoľvek právneho základu niektorý z náboženských smerov. Vzťah štátu k cirkvám potom treba vždy vnímať v mnohých dimenziách, avšak jeho základom je striktný zákaz pre štát komukoľvek akékoľvek náboženstvo predpisovať, ale aj určité náboženstvo zakazovať. Štát je povinný vytvárať rovnaké podmienky pre fungovanie všetkých náboženských komunít pri zachovaní svojho neutrálneho postoja. Je oprávnený určiť podmienky na ich pôsobenie a pri dodržaní princípov legitimacy, legality a proporcionality, je oprávnený prejav náboženského vyznania aj obmedziť. Nemôže však vyjadrovať svoj postoj formou, z ktorej možno vyvodit' odlišné, nerovné postavenie cirkví alebo náboženských spoločností, ktoré uznáva a k tým, ktoré neuznáva. Zásada náboženského pluralizmu a tolerancie a všeobecne základné zásady, z ktorých vychádza aktuálna

úprava konfesného práva, predstavujúceho súbor právnych noriem, ktorými štát upravuje vzťahy v oblasti uplatňovania náboženskej slobody, sú obsiahnuté v Ústave Slovenskej republiky, konkrétne v článku 24 Ústavy Slovenskej republiky, zaručujúceho slobodu myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery s tým, že toto právo zahŕňa aj možnosť zmeniť náboženské vyznanie alebo vieru. Každý má právo byť bez náboženského vyznania a každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie (ods. 1). Podľa odseku 2 menovaného článku každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní. Cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti sami, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov (ods. 3). Podmienky výkonu práv podľa odsekov 1 až 3 možno obmedziť iba zákonom, ak ide o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd iných (ods. 4). Z uvedeného je zrejmé, že na rozdiel od slobody svedomia a náboženského vyznania, vo vzťahu ktorým Ústava Slovenskej republiky neustanovuje žiadne možné podmienky pre ich obmedzenie, možno slobodu výkonu náboženstva alebo viery obmedziť zákonom z vyššie uvedených dôvodov (pozri uznesenie Ústavného súdu Českej republiky z 08. októbra 1998, sp. zn. IV. ÚS 171/97).

97. Slobodu náboženského vyznania a viery možno vo svojej prirodzenej podstate zásadne vymedziť ako forum internum, t.j. ako slobodu každého vyznávať určité náboženstvo a vieru, do ktorej nemožno zasahovať zo strany tretích osôb, predovšetkým zo strany verejnej moci (status negativus, respektíve libertatis). Jedná sa o absolútnu nedotknuteľnosť vnútorného presvedčenia jednotlivca, jeho vnútornú názorovú a duchovnú autonómiu. Súčasne však je zrejmé, že náboženské vyznanie a vieru nemožno obmedziť len na forum internum. Na slobodu každého mať svoje vnútorné presvedčenie nadväzuje právo na nerušený výkon jeho vonkajších prejavov - tzv. forum externum vyplývajúce zo štvrtej vety článku 24 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky („každý má právo verejne prejavovať svoje zmýšľanie“ vo veciach myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery), z článku 24 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky („Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými, súkromne alebo verejne, bohoslužbou, náboženskými úkonmi, zachovávaním obradov alebo zúčastňovať sa na jeho vyučovaní ...“ a tiež z článku 9 ods. 1 Dohovoru (právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva „zahŕňa slobodu zmeniť náboženstvo alebo vieru, ako aj slobodu prejavovať náboženstvo alebo vieru sám alebo spoločne s inými, verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, náboženskými úkonmi a zachovávaním obradov“). Verejné prejavy myslenia, svedomia, náboženského vyznania alebo viery (forum externum) však podľa Ústavy Slovenskej republiky (a na rozdiel od ich podoby „forum internum“) nepoživávajú absolútnu voľnosť prejavu ich nositeľov. Predmetom zákonnej úpravy (a teda aj zákonného obmedzenia) môžu byť iba vonkajšie, t.j. navonok identifikovateľné prejavy (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 24. mája 1995, sp. zn. PL. ÚS 18/95).

98. Najvyšší správny súd ďalej uvádza, že z príslušného článku 24 Ústavy Slovenskej republiky nevyplýva len individuálny aspekt práva slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru („Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám ...“), ale aj vo vzťahu k prejednávanej veci je potrebné vziať zreteľ na kolektívny aspekt tejto slobody („Každý má právo slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru buď sám, buď spoločne s inými ...“) v spojení s článkom 24 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky vyjadrujúcim kolektívnu náboženskú slobodu. Kolektívne hľadisko vonkajšieho prejavu náboženskej slobody a viery má zvlášť podstatný význam, nakoľko väčšina úkonov majúcich náboženský charakter sa uskutočňuje práve spoločne, spolu s ďalšími osobami, medzi ktorými existuje určité, od iných cirkví a náboženských spoločností, odlíšiteľné špecifické duchovné puto. Zároveň je potrebné dodať, že nejedná sa o výkon základného práva, ktoré by bolo nevyhnutne naviazané na akt registrácie. V tejto súvislosti možno odkázať aj na závery plynúce z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 03. februára 2010, sp. zn. PL. ÚS 10/08, podľa ktorého podmienky na registráciu cirkvi alebo náboženskej spoločnosti ustanovené zákonom č. 308/1991 Zb. nijako neobmedzujú (neovplyvňujú) výkon práva slobodne prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru spôsobom uvedeným v citovaných článkoch ústavy. Ani výkon týchto práv však nie je absolútny, pretože článok 24 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a článok 9 ods. 2

Dohovoru umožňuje výkon týchto práv obmedziť, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre ochranu verejnej bezpečnosti a poriadku, zdravia a mravnosti alebo práv a slobôd druhých. Stavom, keď určitá cirkev alebo náboženská spoločnosť nie je zaregistrovaná podľa zákona č. 308/1991 Zb., sa však nijako nezasiahlo do výkonu základných práv alebo slobôd osôb hlásiacich sa k tejto cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, ktoré sa môžu realizovať aj prostredníctvom iného právneho subjektu (občianskeho združenia). Registrácia cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v tomto zmysle nevyhnutnou podmienkou (*conditio sine qua non*) výkonu slobody alebo práva podľa článku 24 Ústavy Slovenskej republiky a článku 9 Dohovoru, týka sa iba podmienok ich vzniku ako štátom uznaných cirkví a náboženských spoločností a má právnu relevanciu najmä z hľadiska ekonomických aspektov ich fungovania.

99. V kontexte na kolektívny aspekt vonkajšieho prejavu náboženskej slobody a viery najvyšší správny súd len dopĺňa, že náboženské komunity tradične a univerzálne existujú vo forme organizovaných štruktúr. Ak sa vec týka organizácie náboženskej komunity, potom článok 9 Dohovoru (článok 24 Ústavy Slovenskej republiky) treba vykladať v spojení s článkom 11 Dohovoru (článok 29 Ústavy Slovenskej republiky), ktorý garantuje združovacie právo, ktoré chráni pred neodôvodnenými zásahmi štátu. Z tohto hľadiska právo veriacich na slobodu náboženstva zahŕňa očakávanie, že náboženskej komunite bude dovolené, aby fungovala pokojne, bez arbitrárnych zásahov štátu. Autonómna existencia náboženských komunít je nevyhnutná pre pluralizmus v demokratickej spoločnosti, a je teda v jadre ochrany poskytovanej článkom 9 Dohovoru. Týka sa priamo nielen organizácie komunity ako takej, ale aj efektívneho užívania práva na slobodu náboženstva všetkými jej aktívnymi členmi. Ak by organizačný život komunity nepodliehal ochrane článkom 9, všetky ostatné aspekty individuálnej slobody náboženstva by boli zraniteľné (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Hasan a Chaush proti Bulharsku, rozsudok z 26. októbra 2000, číslo sťažnosti 30985/96, bod 62). Rovnako Európsky súd pre ľudské práva vo veci Moskovská pobočka Armády spásy proti Rusku (rozsudok z 05. októbra 2006, číslo sťažnosti 72881/01, bod 58) uviedol, že aj keď je náboženská sloboda primárne záležitosťou individuálnej úvahy, zahŕňa, okrem iného, aj slobodu prejavovať svoje náboženské vyznanie sám a v súkromí alebo v komunite s ostatnými na verejnosti a v kruhu tých, s ktorými je viera zdieľaná. Pretože sa náboženské komunity tradične formujú do organizačných štruktúr, článok 9 musí byť interpretovaný vo svetle článku 11 Dohovoru, ktorý chráni spolkový život proti neodôvodneným zásahom štátu (rovnako rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lajda a ostatní proti Českej republike, rozsudok z 03. marca 2009, číslo sťažnosti 20984/05). V tejto súvislosti najvyšší správny súd len dopĺňa, že tak ako slobodu výkonu náboženstva alebo viery možno obmedziť zákonom, rovnako aj právo združovať sa slobodne možno obmedziť zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo ochranu práv a slobôd iných (článok 29 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky; porovnaj článok 11 ods. 2 Dohovoru).

100. Jedným z najdôležitejších aspektov práva na slobodu združovania je vytvorenie právneho priestoru umožňujúceho jednotlivcom spoločne zakladať cirkvi a náboženské spoločnosti so statusom právnickej osoby, prostredníctvom ktorých môžu kolektívne konať v oblasti vzájomných záujmov. Tomu zodpovedá oprávnenie štátu stanoviť podmienky pôsobenia a právne relevantné činnosti cirkví a náboženských spoločností na území Slovenskej republiky a tieto podmienky formálne vyjadriť v inštitúte registrácie. Recentná právna úprava však rešpektuje postavenie cirkví a náboženských spoločností, pričom aj subjekty, ktoré nie sú registrované (*de facto* jestvujú ako cirkvi, respektíve náboženské spoločnosti, avšak výlučne v rovine náboženskej), majú zaručené právo organizovať sa za účelom výkonu náboženskej slobody. Zákonomodarca teda pri formulovaní danej zákonnej dikcie zohľadňuje skutočnosť, že cirkvi a náboženské spoločnosti môžu existovať vo faktickej rovine bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú registrované. Význam registrácie cirkvi alebo náboženského spoločenstva spočíva primárne v tom, že existujúce cirkvi doposiaľ neregistrované sa registráciou stávajú právnymi subjektmi s uznaným právnym statusom cirkvi a náboženskej spoločnosti (získajú *de iure* postavenie nového samostatného právneho subjektu). Registrované cirkvi a náboženské spoločnosti sa následne ako právnické osoby (§ 4 ods. 3 zákona č. 308/1991 Zb.) podľa slovenského právneho poriadku (získajú právnu subjektivitu v rámci občianskeho práva), predovšetkým môžu vo svojom mene vstupovať do právnych vzťahov, vykonávať svoje subjektívne práva, či plniť svoje

povinnosti, uzatvárať zmluvy so štátom, získať finančnú podporu zo strany štátu (zákon č. 370/2019 Z.z. o finančnej podpore činnosti cirkví a náboženských spoločností), právo pôsobiť pri uzatváraní manželstiev (§ 5 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov), vyučovať náboženskú výchovu a náboženstvo (§ 15 zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov), zriadiť cirkevnú školu alebo cirkevné školské zariadenie (§ 19 ods. 2 písm. d/ v spojení s § 19 ods. 3 zákona č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov), poskytovať duchovné služby vo verejnoprávnych inštitúciách.

101. Správne orgány v predmetnej veci v rámci registračného konania odmietli registráciu CKSS z dvoch základných dôvodov. Prvý dôvod spočíval v tom, že CKSS nespĺňa zákonné pojmové znaky cirkvi plynúce z § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., predovšetkým CKSS nie je cirkvou v tom zmysle, ako je definovaná v uvedenom ustanovení zákona, pretože takto definované členstvo v nej nespĺňa znaky organizovanosti, príslušnosti a jednoznačnej štruktúry; navyše vnútorné predpisy CKSS (článok 6 ods. 1 stanov CKSS) definujú členstvo nekonkrétne, vágne a člena CKSS nie je možné nábožensky identifikovať a vymedziť. Druhý dôvod, pre ktorý registrujúci orgán nevyhovel príslušnému návrhu na registráciu CKSS bol založený na zistení, že založenie a činnosť CKSS je v rozpore so zásadami ľudskosti a znášanlivosti, čím CKSS nespĺnila jednu zo základných materiálnych podmienok plynúcich z § 15 zákona č. 308/1991 Zb.

102. V súvislosti s prvým dôvodom odmietnutia registrácie najvyšší správny súd uvádza, že všeobecne možno pojem „cirkev“ vymedziť ako cit. „väčšiu komunitu veriacich s výraznými prvkami (inštitúcia), ktorá je nositeľom a interpretom náboženských dogiem (právd, učenia), zaisťuje náboženské rituály, upravuje normy náboženského života a vykonáva špeciálny typ sociálnej kontroly“ (Veľký sociologický slovník, I. diel. Praha: Univerzita Karlova, vyd. Karolinum, 1996, s. 146), prípadne ako cit. „náboženskú organizáciu združujúcu veriacich toho istého vierovyznania, následne kultu, riadenú hierarchicky usporiadaným kňazským aparátom“ (Geremešová, G.: Dejiny náboženstva a cirkví (terminologické penzum). Prešov: Fakulta humanitných a prírodných vied PU, 1998, s. 14).

103. Recentná právna úprava zákona č. 308/1991 Zb. v § 4 ods. 1 cirkev alebo náboženskú spoločnosť definuje ako dobrovoľné združenie osôb rovnakej náboženskej viery v organizácii utvorenej podľa príslušnosti k náboženskej viere na základe vnútorných predpisov príslušnej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Z uvedených definícií možno odvodiť základné znaky, ktoré by mala spĺňať každá cirkev (náboženská spoločnosť), aby ju bolo možné odlišiť od iných spoločenských entít. Medzi tieto znaky je nevyhnutné zaradiť

- dobrovoľné členstvo

spôsob nadobudnutia a straty členstva v každej cirkvi je spravidla obsiahnutý v jej vnútorných liturgických a právnych predpisoch. Napríklad v predmetnej veci CKSS vymedzuje členstvo jednak pozitívne (článok 6 ods. 1 Stanov, cit.: „Príslušníkom CKS sa môže stať každý občan bývajúci na Slovensku (aj prechodne), ktorý uveril v Nazaretského Ježiša Krista, na základe svojej viery sa dal pokrstiť, vidieť na ňom ovocie pokánia a snaží sa žiť podľa Biblie.“) a jednak negatívne (článok 6 ods. 2 Stanov, cit.: „Za príslušníka CKS nemožno považovať toho, kto sa odkláňa od základných článkov viery týchto Stanov, ale aj kto sa niekoľko mesiacov bez vysvetlenia nezúčastňuje zborového života.“). Základnou požiadavkou však je, aby členstvo bolo založené na dobrovoľnosti, a teda zakazuje sa nútené a nedobrovoľné ovplyvňovanie k členstvu. Rovnako garantovaná je aj možnosť vzdania sa členstva, t.j. vystúpenia z príslušnej cirkvi (článok 24 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky)

- združenie osôb rovnakej náboženskej viery

v tomto smere je potrebné zdôrazniť, že pojem „náboženská viera“ je pojmom užším ako pojem „viera“, je to teda špecifický druh viery tvoriaci podstatnú súčasť náboženstva, pevné presvedčenie o zjavených pravdách obsahovo zameraných na rôzne sféry bytia človeka a podobne

- vnútorná organizácia

súvisí predovšetkým s postavením cirkvi z hľadiska jej organizácie, respektíve jej inštitucionálneho rámca. Štát považuje cirkvi za verejnoprávne spoločnosti (korporácie) osobitnej povahy, ktoré na základe realizácie združovacieho práva, vytvárajú jednotlivci, ktorých spája vyznávanie spoločnej

náboženskej viery, a ktoré majú vieroučný, duchovný základ. Spoločnosť, ktorá nemá vieroučný základ (navyše jednotný) a duchovné poslanie, nemôže byť zaregistrovaná ako cirkev podľa zákona č. 308/1991 Zb. (Nemec, M.: Právne postavenie a činnosť cirkví v Slovenskej republike In: Revue cirkevného práva. - č. 3 (1996), s. 151-168. - ISSN 1211-1635)

- vlastné interné predpisy

túto podmienku je potrebné chápať v kontexte na § 6 ods. 1 písm. b/ zákona č. 308/1991 Zb., podľa ktorého cirkvi môžu na plnenie svojho poslania najmä vydávať vnútorné predpisy, pokiaľ nie sú v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Jedná sa o akty majúce podobu interných aktov prijatých autonómnym orgánom príslušnej cirkvi. Úloha takýchto interných aktov spočíva v úprave „vnútorného života“ tej ktorej cirkvi a primárne v regulácii vnútorných vzťahov medzi jednotlivými členmi vo vzťahu k cirkvi, medzi jednotlivými členmi navzájom a jednak k ostatným subjektom práva navonok.

104. Po preskúmaní žalobou napadnutého rozhodnutia (v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím) v takto nastavenom rámci, teda vymedzenom aplikáciou § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. najvyšší správny súd dospel k záveru, že správne orgány správne a dostatočne ustálili, že CKSS nespĺňa definíciu cirkvi, tak ako to predpokladá § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. Možno sa v zásade stotožniť so záverom, že členstvo, tak ako ho vymedzuje CKSS v článku 6 ods. 1 Stanov („Príslušníkom CKSS sa môže stať každý občan bývajúcí na Slovensku (aj prechodne), ktorý uveril v Nazaretského Ježiša Krista, na základe svojej viery sa dal pokrstiť, vidieť na ňom ovocie pokánia a snaží sa žiť podľa Biblie.“) je pomerne všeobecné, nekonkrétne, v ktorého dôsledku nemožno člena CKSS jednoznačne nábožensky identifikovať a vyčleniť z pomedzi členov iných náboženských skupín. V tejto súvislosti možno poukázať na závery plynúce zo znaleckého posudku z 29. augusta 2010, číslo 1/2010 vyhotoveného znalcom Ľ. C. M., C.K., P..C., ktorý vo vzťahu k členstvu uviedol cit.: „ (...) členstvo nie je nijako vedené. Človek sa buď stotožní s kázňami a chválami a pravidelne chodí a jeho srdce planie láskou k Pánovi, alebo sa nestotožní. Či niekto do zboru patrí alebo nie, sa určuje podľa toho, ako často je ho v zhromaždení vidieť a aké tam má priateľské vzťahy. Podľa mojej skúsenosti sa nevedú záznamy ani o krste (...) Žiadny písomný záznam sa nevedol (...) Ľudia, ktorým bol blízky tento typ zbožnosti, sa pýtali ohľadne procesu získania členstva. Bolo im povedané, že ak sa plne stotožnia s náukou a rozhodnú sa stať členmi zboru - to že sa spozná tak, keď začnú dávať desiatok, t.j. desatinu z hrubej mzdy (...) Avšak z „členstva“ nevyplývajú žiadne práva, skôr len množstvo povinností.“ Túto skutočnosť potvrdzuje aj znalecký posudok z 13. januára 2013, číslo 3/1347/2013 vyhotovený znalcom C.. V. V. a doložený samotným žalobcom, ktorý vo vzťahu k členstvu v bode 2.1.7 posudku uviedol, že cit.: „CKSS nemá formalizované členstvá. (Neformálni) Členstvá se nevzťahuje k CKSS akožto celku, ale vzťahuje se pouze k členství k místnímu sboru.“ V tomto smere menovaný znalec odkázal na vyjadrenie p. G. C. (člena prípravného orgánu pre registráciu CKSS), podľa ktorého cit.: „ (...) My máme neformální členství. Kdysi jsme v našem sboru měli členství, že lidé podepisovali papír..., ale praxe ukázala, že darmo je někdo členem, když přitom je v srdci vzbouřený a nebo nechodí, tak to jeho členství je jen formální záležitost. Takže my nepočítáme lidí takovým způsobem, že kolik lidí se podepsalo nebo mají nějaké formální členství, ale my považujeme za člena toho, kdo v srdci se ztotožňuje se sborem, s jeho cíli a sám se považuje za člena a chce tu patřit (...).“ Takto koncipované (neformálne) členstvo („Členství se nevztahuje k CKSS jakožto celku, ale vzťahuje se pouze k členství k místnímu sboru.“) je zároveň odrazom aj samotnej inštitucionálnej, respektíve organizačnej stránky CKSS, ktorá skôr evokuje slovami žalovaného nesúrodý konglomerát miestnych náboženských zborov bez štrukturálnych mechanizmov a organizačného členenia, kde absentuje spoločná príslušnosť a vedomie jej členov pod jednotiacim názvom CKSS. Tento konštrukt podporuje aj znalec C.. V. V. v príslušnom znaleckom posudku z 13. januára 2013, ktorý v bode 2.2.8 pre oblasť správy a vedenia zboru uvádzal, že cit.: „ (...) V základním dokumentu CKSS se uvádí, že statutárním zástupcem sboru je pastor. Pastor sbor také vede. Na omezený čas může být sbor vedený kolektivně. „...Zbor vedie pastor, prípadne na obmedzený čas je zbor vedený kolektívnym vedením s tým, že jeden z členov kolektívneho vedenia je dočasne poverený ako štatutárny zástupca zboru...“ (Základní dokument CKSS, hlava III, článek 4, bod 3). Z formulace je patrné, že se po případné registraci počítá s pastorským modelem vedení sboru, kolektivní vedení je přípustné pouze ve výjimečných případech na přechodnou dobu. Formulace základního dokumentu odpovídá nynějšímu skutečnému stavu, byť pravomoci pastora nejsou vlastně po formální stránce

doposud ustanoveny. Na úrovni ústredí CKSS se v budoucnu sice počítá s nějakou formou kolektivního vedení (Kolegium pastorů), stále se však jedná o pastorský model, kdy do vedení církve nejsou žádným způsobem oficiálně zapojeni věřící, a to ani například do procesu výběru pastora místního sboru (kompetence navrhnout pastora má člen Kolegia pastorů) či procesu jeho odvolání (právo navrhnout odvolání má sám pastor na vlastní žádost, člen Kolegia pastorů nebo Rada) (...). Případnou registraci a s tím související vejítí v platnost Základního dokumentu CKSS dojde po formální stránce paradoxně k zúžení prostoru pro participaci jiných osob na vedení sboru. Stávající stav je totiž takový, že formální stránka vedení sborů není určena žádným dokumentem a vedení sborů se odehrává na základě neformálního nepsaného konsenzu. Ten je u jednotlivých sborů odlišný případ od případu. Stále platí, že pastor je nejvyšší autoritou sboru, nicméně v praxi se o tuto svou autoritu pastoři (ze svého rozhodnutí nebo na základě zvykového práva) dělí s jinými osobami (presbyteri, vedoucí, nejbližší spolupracovníci)“. Dálej menovaný znalec vo vzťahu k CKSS konštatoval cit.: „ (...) organizační struktura popisovaná v Základním dokumentu CKSS, hlavě III, prozatím ne zcela odpovídá organizační strukture v reálu. „...Organizační struktura ještě není úplně hotová...“ (I.). V CKSS není funkční Rada CKS a tím pádem ani předseda Rady CKS, který podle základního dokumentu zastupuje CKSS navenek a je jejím statutárním zástupcem (článek 1 ods. 5 Stanov; pozn. sůdu). Na ústřední úrovni CKSS funguje neformální vedení reprezentované Kolegiem pastorů. I toto Kolegium pracuje zatím více méně neformálně. „...Fungování /vedení CKSS - poznámka znalce/ je neformálně formální..funguje to více na principu vztahů, než na principu nějaké organizační struktury...“ (K. E.). Pravomoc kolegia není formálně ukotvena, všechna rozhodnutí se dějí na půdorysu vzájemné dohody. Pastoři jednotlivých sborů hlásících se k registračnímu procesu (k registračnímu procesu se hlásí nejen sbory začleněné pod občanské sdružení Kresťanská spoločensvá Slovenska, ale i sbory působící na právní platformě jiného občanského sdružení - například sbor ve Zvolenu - nebo nemají žádnou právní formu) se pravidelně setkávají (přibližně 1x za 2-3 týdny) v počtu cca 15-20. (...) Mezi pastory neexistuje žádná formální hierarchie, větší autority požívají přirozeně ti pastoři, kteří jsou odpovědní za větší množství sborů nebo jsou služebně starší. Nejvyšší autoritou CKSS, či lépe řečeno největší autority požívá (slovo „nejvyšší“ navozuje dojem hierarchie, která ale v CKSS není) pastor I. T., který je titulován seniorpastorem (podobně jako nedávno zesnulý ex-pastor popradského sboru N. C.). Autorita seniorpastora T. však není dána žádnou formální pravomocí, Kolegium pastorů nemá zvoleného svého předsedu, a to ani neformálně. (...) Na úrovni jednotlivých sborů je organizační struktura různorodá. Každý sbor o své strukture rozhoduje zcela autonomně, proto můžeme zaznamenat i poměrně významné rozdíly v tom, nakolik se pravomoce ve sborech sdílejí nebo naopak koncentrují. Co je všem sborům CKSS společné je, že v čele sboru stojí pastor jakožto nejvyšší autorita, která má konečné slovo ve všech rozhodnutích.“ Takto ustálené zistenia potvrdil menovaný znalec aj počas vykonaného výsluchu uskutočneného dňa 18. októbra 2016 pred registrujúcim orgánom a za prítomnosti právneho zástupcu žalobcu, keď uviedol, že za problematický moment CKSS považuje prílišnú koncentráciu moci v rukách pastorov, ktorá sa týka aj organizačno-technických záležitostí. V podstate je to autokratický systém, kde sa pastor delí o zodpovednosť (napríklad ohľadne použitia finančných prostriedkov) vtedy, ak to uzná za vhodné. CKSS ako celok nemá vybudované jednotné štruktúry a princípy, podľa ktorých postupuje vo všetkých zboroch rovnako. To je vylúčené už tým, že je to vlastne akýsi zlepenec nezávislých zborov, ktoré idú jedným smerom, sú významne autonómne aj vo vnútornej vlastnej správe. Uvedenú skutočnosť následne podporujú aj zistenia ustanoveného znalca E. C. M.R., C..K., P..C.. v znaleckom posudku evidovanom pod číslom 1/2010, v ktorom znalec v snahe o súčinnosť na účely objektívneho skúmania a zodpovedania otázok stanovených v rozhodnutí o jeho ustanovení oslovil pastorov CKSS, na čo, niektorí z oslovených pastorov uviedli, že predmetom znaleckého skúmania nie sú občianske združenia, konkrétne Kresťanské spoločensvá Poprad, Kresťanské spoločensvá Milosť so sídlom v Martine, Kresťanské spoločensvá Milosť so sídlom v Bratislave, ale iný subjekt, a to CKSS. Znalec mal však za bezpečne preukázané, že počas znaleckého úkonu posudzoval správny subjekt, t.j. o registráciu usilujúcu sa CKSS, ktorá v Slovenskej republike pôsobí skrze zbory a misijné skupiny uvedené na oficiálnej webovej stránke CKSS (príloha č. 14 znaleckého posudku). Zoznam zborov, ako i miesto a čas bohoslužobných zhromaždení korešpondovali s informáciami o zboroch Kresťanských spoločensvá, ktoré v Slovenskej republike vykonávajú svoju činnosť pod hlavičkou občianskeho združenia a sú uvedené napríklad v mesačníku Logos. Dálej, činnosť týchto zborov bola objektom odborných posudkov a stanovísk, ktoré boli súčasťou Stanoviska prípravného výboru k registrácii z

19. februára 2010, ako aj ďalších hodnotení, ktoré sú súčasťou rozsiahleho registračného spisu. Niektoré informácie, listy členov Kresťanských spoločenstiev a rôzne dokumenty týkajúce sa registrácie CKSS sú dokonca voľne prístupné na oficiálnej webovej stránke CKSS a z týchto je zrejmé, že v prípade Kresťanských spoločenstiev (občianskych združení), či KSS (Kresťanských spoločenstiev Slovenska) a CKSS sa jedná o ten istý subjekt. V obdobnom duchu sa vyjadril právny zástupca žalobcu v podaní z 20. februára 2017 uvádzajúc, že cit.: „ (...) CKSS nie je homogénnym prvkom, ale združením mnohých zborov, ktoré síce kráčajú rovnakým smerom, ale zachovávajú si stále svoju individuálnu odlišnosť, preto je nutné sa zaoberať, či negatívne zistenia v zmysle prekážky pre registráciu možno vzťahovať na CKSS ako celok.“ Len pre úplnosť najvyšší správny súd dodáva, že ustanovený znalec K.. T. T., G.. vo svojom kontrolnom znaleckom posudku z 15. júna 2015 vo vzťahu k CKSS rovnako konštatoval jeho nejednotnosť a roztrieštenosť.

105. Príslušný registrujúci orgán v rámci registračného konania je povinný prihliadať okrem zákonných podmienok registrácie uvedených v § 10 a nasl. zákona č. 308/1991 Zb. aj na to, či cirkev žiadajúca o registráciu, prípadne už registrovaná cirkev, spĺňa uvedené definíčné znaky. Vo svojej podstate sa jedná o ďalšie podmienky, splnenie ktorých je nevyhnutné na účely registrácie. Ide o podmienku definíčnú, podľa ktorej subjekt žiadajúci o registráciu, musí napĺňať legálnu definíciu cirkvi, musí ísť o cirkev, ako ju chápe a charakterizuje § 4 ods. 1 menovaného zákona. Registrujúci orgán musí splnenie uvedenej podmienky preskúmať a pri rozhodovacej činnosti na jej splnenie alebo nesplnenie povinne prihliadať. Registrujúci orgán môže zaregistrovať len komunitu, ktorá spĺňa znaky združenia osôb založeného na dobrovoľnosti, osoby v združení musia mať rovnakú náboženskú vieru (t.j. musia byť veriacimi), organizácia musí byť vytvorená podľa príslušnosti k danej náboženskej viere a podľa vnútorných predpisov príslušnej náboženskej organizácie. V tomto smere najvyšší správny súd zastáva názor, že primárne organizačný, inštitucionálny rámec tej-ktorej náboženskej organizácie domáhajúcej sa registrácie je kľúčovým definíčným znakom vyjadrujúcim určitý a na účely registrácie potrebný vyšší stupeň jednoty, vnútornej súdržnosti a navonok vo vzťahu k spoločnosti prejavovanej vo forme jedného celistvého subjektu s jasne nastavenými pravidlami a inštitucionálnym systémom. Pokiaľ náboženská organizácia v čase prebiehajúceho registračného konania nemá dostatočne zabezpečenú organizačnú štruktúru, prípadne faktická organizačná štruktúra nezodpovedá organizačnej štruktúre, tak ako je obsiahnutá a deklarovaná v príslušných aktoch danej organizácie (stanovy, štatút a pod.) tvoriacimi navyše jeden z obligatórných podkladov návrhu na registráciu, potom nemožno hovoriť o organizácii, tak ako to má na mysli práve vyššie zmieňované ustanovenie § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. Všetky vyššie uvedené definíčné znaky musia byť zároveň splnené kumulatívne, pokiaľ čo i len jeden znak vo vzťahu k určitej náboženskej organizácii absentuje, registrujúci orgán registráciu postupom podľa § 16 ods. 2 tohto zákona odmietne, nakoľko takýto subjekt nespĺňa definíčnú podmienku podľa § 4 ods. 1 tohto zákona. Možno teda uzavrieť, že aj vzhľadom na závery plynúce z príslušných znaleckých posudkov, ako aj vyjadrení založených v administratívnom spise a priblížených v predchádzajúcich bodoch, CKSS nie je cirkvou v tom zmysle, ako je definovaná v uvedenom ustanovení zákona; v kontexte na organizačný aspekt daného subjektu sa jedná o nesúrodý konglomerát miestnych náboženských zborov bez štrukturálnych mechanizmov a organizačného členenia, v ktorom absentuje spoločná príslušnosť a vedomie jej členov pod jednotiacim názvom CKSS.

106. Žalobca v tejto súvislosti namietal, že v novom správnom konaní (t.j. po vydaní rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011) správne orgány založili svoje závery na ďalšom dôvode pre odmietnutie registrácie spočívajúcom v absencii definíčného znaku cirkvi podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb., pričom v predchádzajúcich rozhodnutiach táto skutočnosť zo strany správnych orgánov nebola ako dôvod odmietnutia registrácie uvedená. Namietal, že správne orgány vydali prekvapivé rozhodnutie. Najvyšší správny súd vyhodnotil námietku žalobcu ako nedôvodnú. Pod pojmom „prekvapivé rozhodnutie“ (v tomto prípade vydané v správnom konaní) je potrebné rozumieť rozhodnutie vydané druhostupňovým správnym orgánom na základe takých skutočností, respektíve dôvodov, ktoré nikto netvrdil alebo nepopieral, respektíve neboli predmetom posudzovania zo strany prvostupňového správneho orgánu. Je to teda rozhodnutie založené na iných právnych záveroch, než tých, ktoré boli jednak predmetom posudzovania zo strany prvostupňového správneho orgánu a jednak tých, ku ktorým sa účastník konania v priebehu správneho konania vyjadroval a ku ktorým

argumentačne smeroval uplatnenie svojho práva, respektíve svoju obranu. Inak povedané, je to rozhodnutie, ktoré je z pohľadu výsledkov konania na prvostupňovom správnom orgáne „nečakane / prekvapivo“ založené na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie prvostupňový správny orgán, pričom negatívne dotknutý účastník konania už nemal žiadnu možnosť reagovať na tieto „nové“ dôvody prijaté až v odvolacom konaní. O prekvapivé rozhodnutie ide primárne v prípade, ak inštančne nadriadený (spravidla odvolací) správny orgán úplne alebo podstatne zmení právne východiská, podľa ktorých bola vec dosiaľ posudzovaná, a neumožní účastníkom vyjadriť sa k tejto zmene. Vydanie prekvapivého rozhodnutia v sebe preto odráža procesný aspekt a súvisí s právom na spravodlivý proces. V predmetnej veci po zrušení rozhodnutia z 13. mája 2011, číslo MK-175/2011-12/6511 rozsudkom najvyššieho súdu z 26. septembra 2012, sp. zn. 6SŽ/16/2011, prvostupňový správny orgán „v novom konaní“ vzhladol nový / ďalší dôvod pre odmietnutie registrácie, k čomu čiastočne prispel aj samotný žalobca jednak doložením do konania znaleckého posudku C.. V. V. z 13. januára 2013 a tiež znalec K.. C.. T. T., G.. v znaleckom posudku z 15. júna 2015. Pokiaľ potom takýto dôvod vzhladol prvostupňový správny orgán, žalobca ako účastník správneho konania mal možnosť procesne na takýto záver reagovať podaním opravného prostriedku (rozkladu) proti uvedenému rozhodnutiu, čo aj napokon spravil. Za tohto stavu potom nemožno si osvojiť záver žalobcu, že došlo k vydaniu prekvapivého rozhodnutia, nakoľko jeho procesné práva boli zachované a z jeho strany aj využité.

107. K námietke žalobcu, že správne orgány svoj záver o tom, že CKSS nespĺňa pojmové znaky cirkvi odvodili z článku 6 Stanov aj napriek tomu, že podľa § 13 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. nie je podstatnou náležitosťou základného dokumentu zakladanej cirkvi definícia členstva v cirkvi, čím teda návrh žalobcu posudzovali nad rámec zákona, najvyšší správny súd uvádza, že otázku členstva je potrebné chápať vo svetle § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. Svojou podstatou je každá cirkev organizovanou skupinou (spoločenstvom), ktorá združuje svojich členov na duchovnej úrovni. Jedná sa o spojené nádoby. Teda k základným znakom každej cirkvi treba priradiť aj členstvo v cirkvi. S akcentom na kolektívny výkon náboženskej slobody je člen základným stavebným prvkom každej zakladajúcej a jestvujúcej cirkvi (aj registrovanej), a teda zadefinovanie člena je viac než žiadúce, nakoľko tak ako náboženská organizácia v rámci registračného konania definuje svojho člena, tým zároveň definuje aj svoju vlastnú identitu, povahu a smerovanie, čo súčasne dáva základný a prvotný obraz o danej náboženskej organizácii žiadajúcej o registráciu a umožňuje registračnému orgánu zistiť nielen jej autentickosť, ale aj vážnosť, súdržnosť, dôležitosť (podporne pozri rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 06. novembra 2008, vo veci Leela Förderkreis E.V. a iní proti Nemecku, číslo sťažnosti 58911/00). Za tohto stavu potom do úvahy neprichádza ani výzva na odstránenie prípadných nedostatkov vo vymedzení členstva, nakoľko je to práve náboženská organizácia, ktorá sama musí vedieť zadefinovať svojho člena, pričom ingerencia štátu v tomto smere je vychádzajúca z princípu neutrality absolútne vylúčená.

108. Rovnako najvyšší správny súd námietku žalobcu, že k preskúmaniu zákonnej podmienky plynúcej z § 15 môže registrujúci orgán pristúpiť len za predpokladu, ak má kladne vyriešenú otázku postavenia registrujúcej cirkvi podľa § 4 zákona č. 308/1991 Zb., bez splnenia tejto podmienky nemôže registrujúci orgán preskúmať splnenie podmienok uvedených v menovanom § 15, vyhodnotil ako neopodstatnenú. Ako už bolo vyššie uvedené, príslušný registrujúci orgán v rámci registračného konania je povinný prihliadať okrem zákonných podmienok registrácie uvedených v § 10 a nasl. zákona č. 308/1991 Zb. aj na to, či cirkev žiadajúca o registráciu, prípadne už registrovaná cirkev, spĺňa uvedené definičné znaky (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2007, sp. zn. 5 SŽ 11/2007). Pokiaľ má registrujúci orgán preukázané obe skutočnosti, teda nesplnenie definičného znaku podľa § 4 ods. 1 zákona, ako aj materiálne podmienky podľa § 15 zákona, nič mu nebráni vydať rozhodnutie o odmietnutí registrácie z oboch týchto dôvodov. Navyše, podľa dikcie § 15 zákona možno absenciu definičného znaku plynúceho z § 4 ods. 1 zákona podriaďiť pod § 15 v časti cit.: „Registrujúci orgán preskúma, či založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom (...).“

109. Druhý dôvod, pre ktorý registrujúci orgán nevyhovел príslušnému návrhu na registráciu CKSS bol založený na zistení, že založenie a činnosť CKSS je v rozpore so zásadami ľudskosti a

znášateľnosti, čím CKSS nesplnila jednu zo základných materiálnych podmienok plynúcich z § 15 zákona č. 308/1991 Zb.

110. Pojem „ľudskosť“ možno vo všeobecnom význame definovať ako vlastnosť správania sa voči druhému človeku, ktorej nosným pilierom je primárne porozumenie, láskavosť, úctivosť, rešpektovanie individuálnych osobitostí, nepovýšenecký postoj, nenásilnosť v dosahovaní cieľov, nezaujatosť, cit pre mieru, ohľaduplnosť. Môže znamenať aj cit pre ľudí, teda humánnosť (KAČALA, J. a kolektív.: Krátky slovník slovenského jazyka. Bratislava : Veda, 1989, s. 67.)

111. „Znášanlivosť“ (a v kontexte na charakter danej veci vo význame „náboženská znášateľnosť“) znamená toleranciu brániacu potlačovaniu či odsudzovaniu názoru, postoja či konania, ktoré nie je zdieľané. Tolerancia je ochota akceptovať odlišnosti - náboženské vyznanie a uznávať rovnoprávnosť všetkých ľudí. Tolerancia znamená otvorenosť mysle k rôznym zmenám a schopnosť revidovať svoje názory, postoje vo svetle nových argumentov. Tolerancia súvisí s dialógom, čiže dohovoriť sa, uzatvárať kompromisy a hľadať riešenia bez víťazov a porazených. Teda obidve strany si zachovávajú svoju dôstojnosť (HARGAŠOVÁ, M.: Tolerancia a jej hranice. Banská Bystrica: Metodické centrum, 1997. ISBN 80-8041-159-X.).

112. V tejto súvislosti najvyšší správny súd uvádza, že príslušný registrujúci orgán v rámci registračného konania po preskúmaní splnenia procesných podmienok (ich nesplnenie má za následok zastavenie registračného konania podľa § 14 ods. 3 zákona č. 308/1991 Zb. za splnenia podmienok plynúcich z § 14 ods. 1 menovaného zákona) pristupuje k materiálnemu (prípadne meritórnemu) prieskumu podmienok, splnenie ktorých je nevyhnutné, aby registrujúci orgán príslušnému návrhu vyhovel a podľa § 16 ods. 1 zákona cirkev, o ktorú v konkrétnom konaní sa jedná, zaregistroval. Medzi tieto základné podmienky odhliadnuc už od spomínanej definíčnej podmienky podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/1991 Zb. možno zaradiť podmienky plynúce z § 15 menovaného zákona; konkrétne registrujúci orgán je povinný preskúmať, či založenie a činnosť cirkvi alebo náboženskej spoločnosti nie je v rozpore s týmto zákonom a ostatnými zákonmi, ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku, zdravia a mravnosti, zásadami ľudskosti a znášateľnosti, alebo či nie sú ohrozené práva iných právnických osôb a občanov. V tomto smere najvyšší správny súd dodáva, že štáty sú oprávnené preskúmať, či hnutia alebo združenia zdanlivo sledujúce náboženský cieľ nevykonávajú aktivity, ktoré sú škodlivé vo vzťahu k obyvateľstvu alebo verejnej bezpečnosti (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Metropolitaná cirkev v Besarábii a ostatní proti Moldavsku z 13. decembra 2001, číslo sťažnosti 45701/99). Rovnako podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lajda a ostatní proti Českej republike z 03. marca 2009, číslo sťažnosti 20984/05, predloženie dokumentu obsahujúceho hlavné zásady náboženstva je potrebné na to, aby štát mohol posúdiť autentickosť organizácie usilujúcej sa o získanie statusu cirkvi a overiť si, že toto náboženstvo nepredstavuje nebezpečenstvo pre demokratickú spoločnosť. Takúto požiadavku teda nemožno považovať za neprimeranú.

113. Správne orgány po vykonanom dokazovaní dospeli k záveru, že neznášateľné správanie CKSS vyúsťuje do exkluzívnych postojov a prah tolerancie a rešpektu voči ľuďom inej viery a náboženstva je nižší, než je spoločensky žiaduce a prípustné. Z predložených dôkazov mali preukázané, že v CKSS jednoznačne prevládajú tendencie autoritárskeho vodcovstva, uzavretosti, fanatizmu, neznášateľnosti a selektovania informácií. Tieto tendencie nemajú len okrajový charakter, ale prenikajú celú činnosť, učenie a praktické postoje CKSS a majú dlhodobý a kontinuálny charakter. Na základe rozsiahleho znaleckého zisťovania správne orgány dospeli k záveru, že CKSS jednoznačne vykazuje znaky a praktiky deštruktívnych náboženských skupín a je charakteristické náboženským radikalizmom, obsahujúcim prvky podnecovania náboženskej neznášateľnosti.

114. Čo do posúdenia a vyhodnotenia všetkých do úvahy prichádzajúcich hľadísk v kontexte na materiálny aspekt založenia a činnosti CKSS plynúci z § 15 zákona č. 308/1991 Zb. ministerstvo kultúry rozhodnutím z 22. marca 2010, Číslo: MK 120/2010-12/3830 v registračnom konaní ustanovilo E. C. M., C..K., P..C.. za znalca s primárne vymedzenou úlohou charakterizovať činnosť a pôsobenie CKSS, respektíve jej jednotlivých zborov vo vzťahu k spoločnosti a jej inštitúciám, charakterizovať činnosť a pôsobenie CKSS voči iným cirkvám a osobám bez vyznania a nadväzne na

to vyjadriť sa aj k spôsobu poskytovania príspevkov a darov v CKSS a ich využitie a tiež, či pri praktickom pôsobení CKSS prevažuje slobodné rozhodovanie veriacich, kolektívne rozhodovanie, alebo vodcovská autorita duchovného predstaviteľa. V následne vypracovanom znaleckom posudku evidovanom pod č. 1/2010 príslušný znalec vychádzal zo zistení získaných jednak z obsahu v danom čase aktuálneho registračného spisu a primárne z vlastných zistení (nakoľko CKSS znalci pri znaleckom úkone neposkytla žiadnu súčinnosť) zakladajúcich sa na vlastných poznatkoch získaných niekoľkoročnou participáciou a mnohoročným pozorovaním pentekostálneho (letnično-charizmatického) hnutia, za súčasť ktorého sa CKSS považuje; znalec mal tiež k dispozícii početnú vedeckú a odbornú literatúru pojednávajúcu relevantnú problematiku, tiež internetové stránky CKSS, respektíve jej jednotlivých zborov, mesačník Logos, týždenník Listy milosti a Réma vydávané Kresťanským spoločenstvom Milosť v Banskej Bystrici a distribuované do všetkých zborov CKSS, kázne / vyučovania senior pastora CKSS p. I. T., kázne / vyučovania hosťujúcich kazateľov v CKSS, poznatky získané z pozorovania približne 10 bohoslužobných zhromaždení CKSS, z toho 3 boli v roku 2010 (04. júl 2010 v Martine, 04. júl 2010 v Prievidzi, 06. júl 2010 v Bratislave) s tým, že návšteva ďalších zhromaždení nebola znalci zo strany CKSS umožnená. Znalec vychádzal z ďalších podkladov ním získaných a bližšie špecifikovaných v časti 1.5.3 príslušného znaleckého posudku.

115. Dospel k záveru, že vzťah CKSS k spoločnosti a jej inštitúciám je charakteristický v prevažnej miere nedôverou, konfrontačným prístupom a vyvolávaním dojmu, že ich veriaci sú objektom prenasledovania. Vonkajšia činnosť CKSS je zameraná najmä na intenzívnu evanjelizáciu, pričom spôsob jej prevedenia býva častokrát vnímaný ako neprijemný a obťažujúci. Uzavretosť sa prejavuje najmä tým, že sa CKSS vyčleňuje z hodnotenia nezávislých pozorovateľov, vrátane znalca a sú uzatvorení voči dialógu so svojimi kritikmi. Predstavitelia CKSS nemajú problém používať nepríjemné a zastrašujúce spôsoby jednania i vyjadrovania, aby dosiahli svoj deklarovaný cieľ - záchranu ľudí od večného zatratenia skrze proklamáciu Božieho slova a rozširovanie svojho vplyvu na území Slovenskej republiky i v zahraničí. Činnosť a pôsobenie CKSS voči iným cirkvám je v súčasnosti determinované radikálnym exkluzivizmom, vychádzajúcim z presvedčenia, že práve ich Boh povolal, pripravil a poslal, aby priniesli bezprecedentné náboženské prebudenie na Slovensko a do okolitých krajín. Postoje voči iným cirkvám a náboženským spoločnostiam sa pohybujú od poukazovania na ich nedostatky, cez pohrdanie, až po rôzne prejavy náboženskej neznášanlivosti a snahami pritiahnuť ich členov do vlastných radov. Činnosť a pôsobenie CKSS voči osobám bez vyznania je založené na epistemologickej istote autenticity svojej náboženskej skúsenosti, o ktorej sa viac či menej intenzívne snažia presvedčiť všetkých, s ktorými prichádzajú do styku, s cieľom zachránenia ich od večného zatratenia a získania do vlastných radov. Za problematický považoval tiež znalec spôsob poskytovania príspevkov a darov v CKSS a tiež ich využitie, hospodárenie s nimi. Uvádza, že za inak verejne deklarovanou dobrovoľnosťou dávania v CKSS sa nachádza konkrétne biblické učenie - a veriaci sú priamo či nepriamo vedení k očakávaniu osobnej prosperity, požehnaní a ďalších „výhod“ od Boha v prípade, že budú dávať. V opačnom prípade môžu očakávať trest od Boha v rôznych formách, pričom vážnou je už len absencia požehnaní a prosperity. Ďalej cit.: „ (...) Problémom samozrejme nie je to, ak sa veriaci človek informovane a slobodne rozhodne, že bude dávať 10% a niekedy aj vyššiu čiastku zo svojho príjmu na chod a potreby svojej cirkvi a prípadne iné charitatívne účely - problémom však je, ak sú veriaci k tomu motivovaní podobným spôsobom, s akým sa stretávame v CKSS. Z pohľadu kresťanskej teológie a etiky, ku ktorej sa CKSS hlási, je myšlienka, že človek prináša Bohu obeť a dary preto, aby za to niečo od Boha získal späť, vážne problematická. Spôsob poskytovania príspevkov a darov a ich vykazovania v CKSS je v porovnaní s inými registrovanými cirkvami zreteľne odlišný. Znalec má dôvodné pochybnosti - napr. v súvislosti s tzv. fialovou zbierkou (nazvaná podľa farby vyberaných bankoviek v hodnote 1.000,-Sk; pozn. súdu) a tiež desiatkami - o tom, či sú všetky príjmy CKSS riadne evidované a výdaje eticky a v súlade s platnými zákonmi vykazované. Z pohľadu znalca prax poskytovania príspevkov a darov v CKSS hraničí s ekonomickým zneužívaním veriacich.“ Tiež mal preukázané, že pri pôsobení a činnosti CKSS prevažuje vodcovská autorita vedúceho predstaviteľa. CKSS z pohľadu znalca učí a praktikuje autoritársky prístup vo vedení cirkvi ako na národnej - kde je dominantnou autoritou senior pastor I. T., tak i na lokálnej úrovni - kde je pre veriacich autoritou miestny pastor. V CKSS neexistujú dostatočné ochranné mechanizmy a postupy, ktoré by mali za cieľ intencionálne zabrániť, alebo aspoň znížiť možnosť zneužitia moci duchovnej autority.

116. Takto prijaté závery príslušný znalec potvrdil aj v doplňujúcom znaleckom posudku, ktorý vyhotovil na žiadosť ministerstva kultúry a nadväzujúcom na závery plynúce z rozsudku najvyššieho súdu z 26. septembra 2012, sp. zn. 6SŽ/16/2011. Znalec v doplnenom znaleckom posudku evidovanom pod číslom 1/2013 vychádzajúc z informácií a materiálov poskytnutých CKSS (zvukové nahrávky p. I. T.Ř., p. G. C., zvukové nahrávky z konferencií, ktoré sa uskutočnili v rokoch 2011 až 2013, profesijné životopisy pastorov a duchovných pracovníkov, prostredníctvom ktorých CKSS pôsobí a vykonáva svoju činnosť, zoznam a kontaktné informácie na registrované cirkvi a registrované náboženské spoločnosti, s ktorými CKSS spolupracuje, zoznam a kontaktné informácie na ďalšie osoby a inštitúcie, s ktorými CKSS spolupracuje a týždenník Réma za obdobie 3/2010 - 5/2011) a z informácií a materiálov získaných samotným znalcom (najmä vlastné poznatky, vedecká a odborná literatúra, internetové stránky, kázne a vyučovania senior pastora CKSS p. I. T.Ž., konferencie neposkytnuté CKSS, ale prístupné na internetovej stránke www.milost.tv a ďalšie zvukové nahrávky osôb participujúcich na činnosti a pôsobení CKSS a ďalšie informácie a materiály bližšie špecifikované v časti 1.5.3 príslušného doplňujúceho znaleckého posudku. Znalec v úvode posudku v súvislosti s metodologickým prístupom čo do vypracovania doplnenia znaleckého posudku uviedol, že sa sústredil predovšetkým na analýzu množstva kázňového a vyučovacieho materiálu - senior pastora CKSS p. I. T., pastorov CKSS a vybraných hosťujúcich kazateľov a prednášajúcich. Materiál sa medzičasom stal verejne dostupným na internetovej Kresťanskej televízii Milosť TV, prevádzkovej CKSS (www.milost.tv). Ďalší dôležitý zdroj tvorili živé internetové prenosy bohoslužobných zhromaždení Kresťanského spoločenstva Milosť v Banskej Bystrici a centrálnych bohoslužobných zhromaždení, tzv. konferencií CKSS. Podklady z tohto zdroja neboli vôbec alebo boli len vo veľmi obmedzenej miere dostupné verejnosti a znalcovi v čase vypracovávaného pôvodného znaleckého posudku 1/2010. Pre vypracovanie doplňujúceho znaleckého posudku považoval znalec za dôležitú možnosť pozorovania bohoslužobných zhromaždení vysielaných naživo z centrálného zboru CKSS v Banskej Bystrici (28) pod vedením senior pastora p. I. T.Í., hlavnej autority CKSS. Napriek tomu, že Kresťanská televízia Milosť TV je cenzurované médium a verejnosti sprístupňuje iba selektované kázne duchovných vodcov, analýza značného množstva kázňového a vyučovacieho materiálu (200) spolu so svedeckými výpoveďami osôb oboznámených s činnosťou a pôsobením CKSS, ako aj ďalšími použitými zdrojmi a materiálmi, poskytla znalcovi dostatočný prehľad a umožnila zistiť skutočný stav vecí. V porovnaní s inými možnými metodológiami poskytuje zvolená metodológia všeobecne viac autentický a celistvý obraz o činnosti a pôsobení CKSS, nakoľko sa opiera o vyjadrenia samotných duchovných predstaviteľov CKSS. Takéto vyjadrenia môžu byť potvrdiť, vyvrátiť, alebo rozšíriť rôzne stanoviská, posúdenia a hodnotenia, ktoré sú súčasťou registračného spisu a ktoré doteraz nemohli byť - z rôznych dôvodov - založené na rovnako rozsiahlom a dôkladnom skúmaní.

117. Opakovane dospel k záveru, že predmetné spoločenstvo vykazuje znaky a praktiky deštruktívnych náboženských skupín a je charakteristické náboženským radikalizmom. Odhliadnuc od záverov plynúcich z predchádzajúceho posudku č. 1/2010 uviedol, že činnosť a pôsobenie CKSS, respektíve jej jednotlivých zborov vo vzťahu k spoločnosti a jej inštitúciám zásadným spôsobom ovplyvňuje militantná ekleziológia, ktorá je v tomto spoločenstve prevládajúca. Militantná ekleziológia a z nej vyplývajúce militantné postoje nie sú pre CKSS okrajovými, ale majú naopak fundamentálnu dôležitosť, keďže sa odvíjajú od samotného porozumenia Božej podstaty („Boh je militantný“, „Boh nie je pacifista“) a ako také sú - napriek kritike - nemeniteľné a považované za správne. Činnosť a pôsobenie CKSS voči iným cirkvám zhodnotil ako tzv. radikálny exkluzivizmus, vychádzajúci z presvedčenia, že ich Boh povolal, pripravil a poslal, aby priniesli bezprecedentné náboženské prebudenie na Slovensko a do okolitých krajín. Napriek tomu, že CKSS deklaruje príslušnosť ku kresťanskej viere, napĺňaním niektorých tradičných kresťanských termínov a teologických konceptov novým a netradičným významom alebo interpretáciou sa z tejto tradície vyčleňuje. Príznačnou charakteristikou je bifurkácia „my“ verzus „oni“ a silný pocit nadradenosti voči tým, ktorí nie sú súčasťou spoločenstiev CKSS. Voči kresťanskému ekumenickému hnutiu a medzináboženskému dialógu sa CKSS stavia odmietavo. Pokračujúci pozitívny a učenícky vzťah má CKSS s maďarským Zborom Viery (Hit Gyülekezete) a pozitívne vníma aj niektoré (často kontroverzné) neocharizmatické osobnosti zo zahraničia. Ako kladný zhodnotil vzťah CKSS k osobám

židovského vierovyznania, ktorý spolu s bezpodmienečne pozitívnym postojom voči štátu Izrael a mestu Jeruzalem vychádza z ideologickej a úzko definovanej formy tzv. kresťanského sionizmu. Postoje voči iným cirkvám, pôsobiacim na území Slovenskej republiky, sa pohybujú od častého poukazovania na ich nedostatky, cez pohrdanie, až po rôzne prejavy náboženskej neznášanlivosti a snahami pritiahnuť ich členov do vlastných radov. Značný stupeň náboženskej intolerancie je prechovávaný voči Rímskokatolíckej cirkvi a jej veriacim - pričom antikatólicke postoje a prejavy nie sú pre činnosť a pôsobenie CKSS marginálnymi, ale tvoria integrálnu súčasť ich identity. V pôsobení a činnosti CKSS sa nachádzajú prvky charakteristické vysokým stupňom manipulatívneho správania zo strany duchovnej autority s prítomnosťou fenoménu, ktorý niektorí sociológovia (Ronald M. Enroth) nazývajú „nesprávne orientovaná lojalita“, prítomným v problematických spoločenstvách, ktoré sú charakteristické duchovným zneužívaním.

118. Takto skoncipované závery ustanoveného znalca E. C. M., C.K., P.C.. potvrdil v kontrolnom znaleckom posudku z 15. júna 2015 znalec K. T. T., G.. ustanovený rozhodnutím z 19. augusta 2014, číslo MK-29/2014-260/14331 z dôvodu odlišných záverov, ku ktorým dospeli vo svojich predchádzajúcich znaleckých posudkoch znalci E. C. M., C.K., P.C.. a C. V.R. V.. Na rozklad žalobcu minister ako príslušný správny orgán rozhodnutím z 21. novembra 2014, Číslo: MK-2959/2014-110/19669 rozklad zamietol a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie o ustanovení znalca z 19. augusta 2014. Ustanovený znalec vo svetle kultúrnych a spoločenských aspektov činnosti a pôsobenia CKSS vrátane jeho vzťahov k už registrovaným a etablovaným cirkvám / spoločenstvám a možného ekumenického dialógu dospel k záveru, že CKSS preukazuje charakteristické črty sektárskej skupiny (aj keď nejednotnej a roztrieštenej), ktorá sa odštiepila od väčšej etablovanej cirkvi; je sociálnou skupinou, ktorá sa vo vysokej miere izoluje od okolia a majoritnej spoločnosti, čo vyplýva z ich opozičného postoja voči doterajším „normálnym“ svetovým náboženstvám. Hnutie CKSS sa charakterizuje veľmi silnými vnútornými vzťahmi a väzbami, radikálnym spôsobom zastáva ideologické a náboženské názory, postoje odlišné od základných hodnôt „väčšiny“ spoločnosti a registrovaných cirkví. Ako znepokojujúci a systematický prejav pôsobenia CKSS označil jeho agresívnu kritiku a náboženskú neznášanlivosť voči katolíckej cirkvi, ktorá je označovaná za falošné náboženstvo propagujúce falošné evanjelium. Katolicizmus je vnímaný ako cit.: „(...) cirkev, ktorú obsadili náboženský démoni, odvary kresťanské, náboženské, tradičné - hlúposti, taľafatky, modly (...).“ Tieto prejavy sú nielen agresívnou a neopodstatnenou kritikou registrovanej tradičnej cirkvi, ale je to zámerné sponchybnovanie, zosmiešňovanie a urážanie učenia katolíckej cirkvi a porušovanie princípov náboženskej slobody v demokratickej spoločnosti. V tomto smere znalec vychádzal aj z časti prepisu kázne jedného z popredných predstaviteľov CKSS cit.: „Lebo viete, že falošné náboženstvo - modlárstvo, postavilo do pozornosti ľudí nie Boha-otca, ale matku Ježiša Krista, jeho biologickú matku - alebo môžeme povedať, poviem to tak hlúpo, dúfam, že sa neurazíte - tú spermobanku, tú postavili do centra pozornosti. (...).“ Misionárska horlivosť, ktorá často sprevádza tradičnú cirkvi, sa v hnutí CKSS prejavuje radikálnym a fundamentalistickým spôsobom, nejde o svedectvo, ako v prípade kresťanov, ale o vnucovanie a manipulovanie, čo vyplýva z presvedčenia, že jedine CKSS má výlučnú pravdu o Bohu, že jedine v nej človek môže nájsť šťastie, spásu, pomazanie a znovuzrodenie, naplnenie Duchom Svätým a toto poslanie musí preniknúť, dôjsť ku všetkým ľuďom prostredníctvom členov jednotlivých zborov a pastorov. Znalec tiež na základe analýzy kázni, bohoslužieb, konferencií, článkov uverejnených v časopise Logos, výpovedí bývalých členov a odborných stanovísk vzhliadol ďalšiu problematickú črtu CKSS spočívajúcu v autokratickom a totalitnom vodcovstve, ktoré v danom spoločenstve už presahuje každé rozumné hranice; vodca CKSS je pomazaný, vďaka tomu má „zjavenie“, odovzdáva ostatným jeho pravý obsah a takto vedie veriacich k plnému poznaniu. Znalec tiež vo vzťahu k CKSS konštatoval prejavy biblického a náboženského fundamentalizmu, pastori svojvoľne interpretujú texty sv. písma, prekladajú a prispôbujú jednotlivé texty a pasáže z kníh svojim partikulárnym cieľom a potrebám, legitimizácie náboženskej neznášanlivosti a boja proti katolíckej cirkvi. Fundamentalistický postoj sa prepája s istým druhom militarizmu, CKSS interpretuje samú seba v kategóriách Božej Armády, ktorá má za úlohu poraziť satana (ktorého reprezentujú aj niektoré cirkvi), ako aj tento svet. Pre CKSS je príznačná jednak uzavretosť, neochota viesť dialóg, mimo hnutia neexistuje spása a neexistuje žiadna iná pravda a jednak prevláda nadradenosť skupiny nad jednotlivcom. Iba v tomto hnutí sa nachádza absolútna pravda, ktorá vedie k presvedčeniu, že je jedinečnou skupinou a jedine oni majú právo spoznávať

Boha, a preto sú dokonalejší ako ostatní a prevyšujú tých, ktorí nepatria do ich skupiny. Členovia hnutia musia odstrániť všetky kríže a náboženské obrazy, symboly. Centrom života sa stáva zbor a všetko je podriadené pôsobeniu a činnosti skupiny. Nie je tam miesto pre individuálny názor alebo nezávislé myslenie, celý edukačný, formačný proces je sústredený na potlačanie individuality. Vstup do hnutia je sprevádzaný nevyhnutnosťou zanechať starý, zlý spôsob života, doterajšie záujmy, rodinu, priateľov, voľnočasové aktivity, sociálne vzťahy. Uzavrel, že CKSS vykazuje nebezpečné črty pre spolunažívanie s majoritnou spoločnosťou a registrovanými cirkvami, výrazne sa izoluje od vonkajšieho prostredia, pôsobí autonómne a nekonformisticky, vo vzťahu k základným hodnotám a princípom demokratickej spoločnosti, ktorej ústredným princípom je rešpektovanie a realizácia základných ľudských práv, pôsobenie CKSS preukazuje črty deštruktívnej sociálnej skupiny.

119. Námietku žalobcu, že znalec E. C. M., C..K., P..C.. postupoval pri zabezpečovaní podkladov pre znalecký posudok v rozpore so zákonom a neumožnil mu zúčastniť sa zabezpečovania jednotlivých dôkazov, a preto sa nemal možnosť vyjadrovať k získavaným podkladom pre znalecký posudok, vyhodnotil najvyšší správny súd ako nedôvodnú, keď z obsahu administratívneho spisu mal preukázané, že žalobca (prostredníctvom svojho právneho zástupcu) opakovane nahliadal do administratívneho spisu v danej veci, a teda mohol sa aj oboznámiť so znaleckým posudkom a tiež s podkladmi, z ktorých vychádzal. Žalobca mal možnosť oboznámiť sa s administratívnym spisom, čo aj učinil, vzhľadom na to, že dňa 06. marca 2013, dňa 15. júla 2013, dňa 03. januára 2014, dňa 29. mája 2014, dňa 19. augusta 2014, dňa 16. júna 2015, dňa 24. júla 2015, dňa 16. septembra 2015, dňa 01. októbra 2016, dňa 14. augusta 2017 a dňa 19. decembra 2017 nahliadal do administratívneho spisu a prvostupňový správny orgán mu následne na základe jeho žiadosti zabezpečil kópie aktuálneho obsahu spisu v požadovanom rozsahu. Navyše, menovaný znalec dňa 31. augusta 2010 ministerstvu kultúry predložil znalecký posudok evidovaný pod číslom 1/2010, ku ktorému žalobca zaslal písomné stanovisko z 23. septembra 2010 vrátane jeho doplnenia z 01. októbra 2010; rovnako menovaný znalec dňa 31. augusta 2013 ministerstvu predložil (doplnený) znalecký posudok evidovaný pod číslom 1/2013, ku ktorému žalobca zaslal písomné stanovisko z 03. marca 2014. Z tohto pohľadu boli procesné práva žalobcu v plnej miere zachované.

120. Vo vzťahu k procesným okolnostiam týkajúcich sa znalca E. C. M., C..K., P..C.. najvyšší správny súd uvádza, že už najvyšší súd v konaní vedenom pod sp. zn. 6SŽ/16/2011 uzavrel, že ustanovenie znalca zo strany správneho orgánu bolo v súlade s § 39 Správneho poriadku (po správnosti „§ 36 Správneho poriadku“; pozn. súdu), v zmysle ktorého, ak je pre odborné posúdenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie potrebný znalecký posudok, správny orgán ustanoví znalca. Menovaný znalec bol ustanovený za znalca ad hoc ako osoba, ktorá nie je zapísaná v zozname znalcov, a to po tom, ako si správny orgán overil jeho odborné a osobné predpoklady a vyžiadal si jeho súhlas. Najvyšší súd prisvedčil žalobcovi v tom, že došlo k procesnému pochybeniu zo strany správneho orgánu v tom, že znalec zložil sľub predtým, ako bol za znalca právoplatne ustanovený, t.j. pred právoplatnosťou rozkladom napadnutého prvostupňového rozhodnutia. Táto skutočnosť však sama osebe nemala vplyv na zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného, pretože v zmysle toho času platného a účinného ustanovenia § 250i ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku pri preskúmaní zákonnosti postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Podľa organizačného poriadku ministerstva kultúry registráciu cirkví a náboženských spoločností vykonáva cirkevný odbor, a preto jeho riaditeľ mal plnú právomoc vymenovať znalca ad hoc a prijať jeho znalecký sľub. K námietke, že krajský súd postupoval nezákonne, keď návrh žalobcu na preskúmanie rozhodnutia o ustanovení menovaného znalca z 29. júna 2010 neposudzoval v zmysle § 27 ods. 1 SSP, najvyšší správny súd uvádza, že rozhodnutie z 22. marca 2010, Číslo: MK 120/2010-12/3830 o ustanovení znalca E. C. M., C..K., P..C.. v spojení s druhostupňovým správnym rozhodnutím z 29. júna 2010, číslo MK-1880/2010-10/9189, ktorým minister ako príslušný správny orgán rozklad žalobcu zamietol a potvrdil prvostupňové správne rozhodnutie o ustanovení znalca z 22. marca 2010, nemožno preskúmať v zmysle § 27 ods. 1 SSP, podľa ktorého pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy správny súd na návrh žalobcu posúdi i zákonnosť skôr vydaného rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, z ktorého preskúmané rozhodnutie alebo opatrenie vychádza, ak bolo preň skôr

vydané rozhodnutie alebo opatrenie záväzné a ak skôr vydané rozhodnutie alebo opatrenie nebolo samostatne možné preskúmať správnym súdom podľa § 6 ods. 2. Z povahy predmetného rozhodnutia je zrejmé, že toto nepredstavovalo záväzný podklad pre tu vydávané rozhodnutie.

121. Rovnako ako neopodstatnenú vyhodnotil súd námietku, ktorou žalobca namietal, že žalovaný (a tiež nepriamo krajský súd) nerešpektoval záväzný právny názor vyslovený v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 6SŽ/16/2011, podľa ktorého, ak nebola znalecovi L. C. M., C..K., P..C.. poskytnutá zo strany žalobcu pri vypracovaní znaleckého posudku súčinnosť, závery znaleckého posudku možno považovať za neúplné a pre rozhodnutie veci nepostačujúce s tým, že ak si žalobca nesplnil povinnosť poskytnúť súčinnosť, do úvahy prichádzalo zo strany správneho orgánu aplikovať poriadkové opatrenia v zmysle Správneho poriadku. V tejto súvislosti najvyšší správny súd uvádza, že vo vzťahu k prejednávanej veci a zvlášť k jej špecifikám, keď znalecké skúmanie si vyžadovalo dlhodobý proces, počas ktorého bolo primárne úlohou príslušného znalca zaobstarávať si a následne vyhodnocovať jednotlivé podklady a vzhľadom na charakter znaleckého úkonu spočívajúceho v posúdení činnosti a pôsobenia CKSS s prihliadnutím na § 15 zákona č. 308/1991 Zb. bolo nevyhnutným zachytiť objektivitu a samotnú autenticitu navonok smerujúcich prejavov jednotlivých členov konajúcich a participujúcich na činnosti CKSS. Pokiaľ by správny orgán v tomto smere vynútil od CKSS súčinnosť pod hrozbou uloženia pokuty podľa § 45 Správneho poriadku, potom by tu vyvstávala zásadná otázka, do akej miery by bola v takom prípade zachytená autenticita jednotlivých prejavov, keďže CKSS by bolo povinné umožniť znalecovi účasť na jednotlivých zhromaždeniach, čo by samozrejme zostalo v samotnej réžii CKSS. Podľa názoru súdu preto znalec správne postupoval, keď pri jeho stotožnení zo strany CKSS a na to nadväzujúcim zákaze zúčastňovať sa jednotlivých zhromaždení zmenil znaleckú metodiku a postupy (bližšie pozri bod 114 tohto rozsudku).

122. K namietanej absencii zákonom predpísaných náležitostí kontrolného znaleckého posudku K.. T. T., G.. podľa zákona č. 382/2004 Z.z. najvyšší správny súd uvádza, že absenciu poradového čísla posudku, prípadne fakt, že znalec v kontrolnom znaleckom posudku v časti „záver“ neodcitol otázku zadávateľa tak, ako to predpokladá § 17 ods. 6 veta štvrtá zákona č. 382/2004 Z.z., možno považovať za formálny nedostatok, ktorý sám o sebe nezakladá nezákonnosť predmetného kontrolného znaleckého posudku, ktorá skutočnosť by následne viedla k zrušeniu správnu žalobou napadnutého rozhodnutia, zvlášť, ak otázky stanovené zadávateľom sú obsiahnuté v úvodnej časti kontrolného znaleckého posudku (strana 4). V súvislosti s vyhodnotením námietky, že kontrolný znalecký posudok v súlade s § 17 ods. 6 veta piata zákona č. 382/2004 Z.z. neobsahuje prílohy, ktoré by zabezpečili preskúmateľnosť kontrolného znaleckého posudku, najvyšší správny súd vychádzal v prvom rade zo samotnej povahy znaleckej činnosti, ktorá nespočívala len v hodnotení a analyzovaní listinných podkladov, ale aj v hodnotení a analýze prejavov jednotlivých popredných členov CKSS naprieč istým časovým obdobím. Znalec v záverečnej časti nazvanej „ZONAM POUŽITÝCH ZDROJOV“ uviedol okrem iného odkazy na internetové stránky CKSS, respektíve jej jednotlivých zborov, tiež mesačník Logos, kázne a vyučovania senior pastora p. T. a ďalších pastorov a vybraných hosťujúcich kazateľov a prednášajúcich s tým, že znalec v kontrolnom znaleckom posudku tieto odkazy v časti „POSUDOK“, tvoriacej jadro a nosnú časť kontrolného znaleckého posudku, bližšie špecifikoval a konkretizoval formou citácií ich relevantných častí. Za tohto stavu potom možno uzavrieť, že kontrolný znalecký posudok účel § 17 ods. 6 veta piata zákona č. 382/2004 Z.z. spĺňa, a teda v tomto ohľade je plne preskúmateľný.

123. Ustanovenie znalca K.. T. T., G.. zo strany správneho orgánu aj podľa názoru najvyššieho správneho súdu bolo realizované v súlade s § 36 Správneho poriadku, v zmysle ktorého, ak je pre odborné posúdenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie potrebný znalecký posudok, správny orgán ustanoví znalca. K.. T. T., G.. bol ustanovený za znalca ad hoc ako osoba, ktorá nie je zapísaná v zozname znalcov, a to po tom, ako si správny orgán overil jeho odborné predpoklady na základe ním predloženého životopisu. Z obsahu spisu je zrejmé, že znalec zložil sľub predtým, ako bol za znalca právoplatne ustanovený, t.j. pred právoplatnosťou rozkladom napadnutého prvostupňového správneho rozhodnutia, avšak táto skutočnosť sama o sebe nemôže mať vplyv na zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného. Tento záver vyslovil tiež najvyšší súd v predchádzajúcom rozsudku sp. zn. 6SŽ/16/2011 vo vzťahu k totožnej námietke žalobcu smerujúcej proti procesnému postupu správneho

orgánu, ktorým bol za znalca ustanovený Ľ.O. C. M., C..K., P..C.. V súvislosti s namietaným súhlasom znalca pred jeho ustanovením, najvyšší správny súd uvádza, že v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z., v konaní pred súdom alebo iným orgánom verejnej moci možno ustanoviť za znalca aj osobu, ktorá nie je zapísaná v zozname, ak s ustanovením súhlasí a v príslušnom odbore alebo odvetví nie je zapísaná žiadna osoba alebo osoba zapísaná v zozname nemôže úkon vykonať alebo vykonanie úkonu by bolo spojené s neprímeranými ťažkosťami alebo nákladmi. Z príslušného ustanovenia nevyplýva, že by mal byť súhlas znalca realizovaný písomnou formou; podľa názoru súdu súhlas znalca je absorbovaný v samotnom sľube znalca, keďže pokiaľ by znalec nesúhlasil s ustanovením, isto by neskladal sľub. Rovnako námietku žalobcu, ktorou žalobca poukazoval na inú náboženskú príslušnosť menovaného znalca, prípadne jeho spoluprácu s Ústavom pre vzťahy štátu a cirkvi a s INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt, nemožno bez ďalšieho a ďalších indícií, ktoré by kvalifikovane objektivizovali jeho možnú zaujatosť vykonať kontrolné znalecké dokazovanie v tejto konkrétnej veci vyhodnotil najvyšší správny súd ako neopodstatnenú.

124. K námietke, že sa krajský súd nevysporiadal s návrhom žalobcu na posúdenie zákonnosti rozhodnutia o ustanovení K.. C.. T. T., G.. za znalca z 21. novembra 2014, na základe čoho považoval žalobca rozsudok krajského súdu v tejto časti za nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť a nedostatok dôvodov, najvyšší správny súd uvádza, že je síce pravdou, že krajský súd vo svojom odôvodnení na túto námietku nerefletoval, avšak vzhľadom na to, že žalobca obdobnú námietku smeroval aj voči rozhodnutiu o ustanovení znalca Ľ. C. M., C..K., P..C., na ktorú krajský súd adekvátne reagoval (bod 164 rozsudku krajského súdu), možno záver súdu vzťahujúci sa k znalcovi M. a k možnosti súdneho prieskumu rozhodnutia, ktorým bol ustanovený za znalca „použit“ aj vo vzťahu k znalcovi T., nakoľko vychádza z rovnakého základu. Len pre úplnosť najvyšší správny súd uvádza, že rozhodnutie o ustanovení znalca z 21. novembra 2014 nemožno preskúmať v zmysle § 27 ods. 1 SSP, podľa ktorého pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy správny súd na návrh žalobcu posúdi i zákonnosť skôr vydaného rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, z ktorého preskúmané rozhodnutie alebo opatrenie vychádza, ak bolo preň skôr vydané rozhodnutie alebo opatrenie záväzné a ak skôr vydané rozhodnutie alebo opatrenie nebolo samostatne možné preskúmať správnym súdom podľa § 6 ods. 2. Z povahy predmetného rozhodnutia je zrejmé, že toto nepredstavovalo záväzný podklad pre tu vydávané rozhodnutie.

125. Žalobca vo vzťahu k osobe znalca K.. T. T., G.. tiež namietal, že ním vyhotovený kontrolný (revízny) znalecký posudok iba kopíroval závery znaleckého posudku č. 1/2013 vyhotoveného znalcom Ľ. C. M., C..K., P..C., s ktorým sa znalec v rámci kontrolného znaleckého posudku úplne stotožnil bez vlastného skúmania znaleckým posudkom riešených zásadných úloh, ako aj bez preverenia záverov druhého znaleckého posudku č. 3/1347/2013 vyhotoveného C.. V. V. napriek tomu, že v rámci kontrolného znaleckého posudku mal znalec K.. C.. T. T., G.. povinnosť preveriť postupy a závery oboch znaleckých posudkov. V tomto smere najvyšší správny súd uvádza, že kontrolný znalecký posudok a účel, ktorý plní, je potrebné odlišovať od prvotného znaleckého posudku, ktorý má skôr povahu tzv. „nachádzacieho“ znaleckého posudku, v rámci ktorého znalec zbiera a vyhodnocuje množstvo podkladov a speje k určitému skutkovému záveru, samozrejme vo svetle nastavených mantinelov a otázok mu položených zo strany príslušného orgánu, ktorý ho za znalca ustanovil. Znalec v procese kontrolného znaleckého skúmania preveruje skutočnosti už zistené do konania skôr ustanoveného znalca, respektíve znalcov. Jeho primárnou úlohou je potvrdenie, vyvrátenie, doplnenie, alebo upresnenie jednotlivých záverov, ku ktorým dospel iný znalec / znalci vo svojich znaleckých posudkoch; kontrolný znalecký posudok je teda kontrola záverov iného znalca / znalcov. S akcentom na prejednávanú vec a jej špecifiká vzťahujúce sa okrem iného aj na osobitosť znaleckého skúmania spočívajúceho nielen v hodnotení množstva printových, elektronických médií, ale aj vo výpovediach, vyjadreniach a tiež (aj v osobnom) pozorovaní a vnímaní prejavov jednotlivých členov CKSS počas zhromaždení / konferencií v priebehu istého obdobia, znalec Ľ. C. M., C..K., P..C.. identifikoval isté problematické (pre)javy, ktoré vyústili do prijatia záveru o výlučnosti a radikálnom exkluzivizme vyúsťujúceho do kritiky a prejavov náboženskej intolerancie, ako aj odmietania medzináboženského dialógu a ekumenickej spolupráce zo strany CKSS (bližšie pozri body 114 až 117 tohto rozsudku). Pokiaľ C.. V. za poskytnutia plnej súčinnosti zo strany CKSS tieto

prejavy v rámci svojho výskumu a účasťou na zhromaždeniach CKSS nezachytil, tento fakt v žiadnom prípade nevyvracia a neneguje zistenia ďalšieho znalca v rámci jeho znaleckej činnosti, ku ktorým dospel tak účasťou na zhromaždeniach a tiež hodnotením značného množstva printových, ako aj elektronických médií. Zásadnou je skutočnosť, že tieto prejavy boli badateľné, identifikované, neboli ojedinelé a prekračovali rozumný rámec kritického postoja vo vzťahu k iným registrovaným cirkvám, čo napokon viedlo k nevyhnutnému záveru čo do materiálneho splnenia podmienky potrebnej na registráciu v súlade s § 15 zákona č. 308/1991 Zb.

126. K námietke žalobcu týkajúcej sa neobjektívneho postupu správneho orgánu počas administratívneho konania, ktorý vyplýval z činnosti a z konania jeho zamestnanca I. I.L. I. predovšetkým poskytnutím rozhovoru pre Rádio Lumen, ktorý sa uskutočnil dňa 17. augusta 2013, a ktorá skutočnosť mala zakladať jeho zaujatosť, najvyšší správny súd uvádza, že za účelom objektívneho zhodnotenia opodstatnenosti tejto námietky si vyžiadal príslušný administratívny spis žalovaného evidovaný pod číslom MK-3147/2013-110, v ktorom sa okrem iného nachádza rozhodnutie z 11. októbra 2013, ktorým žalobcom podanú námietku smerujúcu voči I. I. vyhodnotil minister kultúry ako nedôvodnú, z ktorého dôvodu túto zamietol. Najvyšší správny súd po preskúmaní obsahovej stránky tohto spisu vrátane doslovného prepisu rozhovoru poskytnutého I. I. (vystupujúcim v danom čase v pozícii riaditeľa cirkevného odboru žalovaného) pre Rádio Lumen v relácii „Zaostrené“ na tému „Kulty a sekty - Kresťanské spoločenstvo Milosť“, ktorá sa uskutočnila dňa 17. augusta 2013, a ktorej hosťom, respektíve jedným z oslovených / pozvaných hostí bol práve vyššie zmieňovaný riaditeľ cirkevného odboru žalovaného, mal preukázané, že menovaný riaditeľ svojimi verejne prednesenými komentármi na danú tému neprekročil zákonný rámec daný § 9 Správneho poriadku, a teda jeho vyjadrenia neboli spôsobilé vnieť pochybnosti o jeho nezaujatosti v príslušnom správnom - registračnom konaní navyše na úrovni prvostupňovej.

127. Žalobca dôvod zaujatosti riaditeľa odboru videl predovšetkým vo výrokoch ním prezentovaných v menovanej relácii, konkrétne sa riaditeľ cirkevného odboru otvorene vyjadroval k registračnému konaniu, i napriek tomu, že nebolo v danom čase právoplatne skončené, vopred robil hodnotiace závery, že na registráciu neboli splnené zákonné podmienky, používal očierňujúce informácie, ním poskytnuté informácie neboli vecné, správne, ani vhodne použité.

128. V tejto súvislosti súd predovšetkým poukazuje na to, že algoritmus posudzovania zaujatosti úradných osôb je v tomto prípade trojfázový. Najprv je potrebné zistiť, či existuje relevantný vzťah úradnej osoby k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom. Relevantnosť vzťahu je možné pritom odvodzovať z rady skutočností, či už vopred daných, napríklad príbuzenský alebo profesijný vzťah k účastníkom (ich zástupcom), alebo ktoré vznikli až v priebehu správneho konania, napríklad priateľský alebo nepriateľský pomer úradnej osoby plynúci zo spôsobu vedenia konania a komunikácie s účastníkmi (ich zástupcami), z komunikácie úradnej osoby s médiami alebo zapríčinený protiprávnym konaním úradnej osoby. Následne je potom treba zhodnotiť, či z takého vzťahu vyplýva záujem úradnej osoby na výsledku konania. Záverom po tretie je potrebné posúdiť, či tento záujem má taký charakter, že je možné pochybovať o nezaujatosti úradnej osoby. Aj v zmysle organizačného poriadku je zrejmé, že na čele cirkevného odboru je riaditeľ, teda v rozhodnom čase I. I. I. a vzhľadom na to, že sa jedná o vedúcu (riadiacu) osobu príslušného odboru, pod ktorý aj tu prejednávaná problematika spadá, ide o osobu, od ktorej sa (okrem iného) očakáva mediálne vystupovanie a vyjadrovanie sa k určitým postupom. Mediálna prezentácia činnosti orgánu verejnej správy k výsledku rozhodovacej činnosti má byť zo strany správnych orgánov aj s ohľadom na princíp transparentnosti verejnej správy obvyklým štandardom a zároveň prispieva k realizácii ústavného postulátu, podľa ktorého štátna moc slúži všetkým občanom, respektíve princípu, podľa ktorého verejná správa je službou verejnosti. Zároveň najvyšší správny súd uvádza, že pokiaľ vedúci zamestnanec poskytuje informácie ku konaniu, ktoré ešte v čase ich poskytnutia nie je právoplatne skončené, mal by sa obmedziť výlučne na základné fakty a zdržať sa všetkého, čo by mohlo na jednej strane sťažiť postup orgánu verejnej správy čo do presného a spoľahlivého zistenia skutkového stavu veci a vedúci až k úspešnému ukončeniu konania v podobe vydania rozhodnutia a tiež viesť k diskvalifikácii tohto vedúceho zamestnanca, čo by malo za následok jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci, na strane druhej. Po dôkladnom preskúmaní a zhodnotení komentárov

prednesených I. I. v danej relácii najvyšší správny súd uvádza, že I. I. uvádzal čisto fakty plynúce z danom čase relevantných vykonaných dôkazov a v tom čase vyhotoveného znaleckého posudku. Rovnako za účelom dodržania objektivity dodal, že dňa 26. septembra (2012; pozn. súdu) bolo rozhodnutie o odmietnutí registrácie CKSS zrušené zo strany najvyššieho súdu a vec vrátená na ďalšie konanie, z ktorého dôvodu sa opätovne otvorilo registračné konanie. V tomto kontexte I. I. na otázku moderátora cit.: „Čo to prakticky znamená pre cirkevný odbor ministerstva kultúry, že najvyšší súd vlastne rozhodol proti vám? Je to nejaký dôvod k tomu, že Kresťanské spoločenstvo Milosť sa týmto spôsobom posunie, získa výhodu v tomto schvaľovaní svojho štatútu alebo tento proces pôjde akoby odznovu?“ odpovedal cit.: „Skôr tá druhá možnosť. Po doručení rozsudku sme znovu obnovili toto registračné konanie a zhromažďujeme podklady v intenciách rozsudku najvyššieho súdu, ktorý nám dáva určité usmernenia a odporúčania, zaujal určitý právny názor, podľa ktorého my aj postupujeme. Takže zatiaľ je predčasné hovoriť, nakoľko toto celé dokazovanie, registračné konanie je pomerne komplikované a vyžaduje si dlhší čas. Preto aj táto lehota sa predlžuje.“ Na otázku moderátora cit.: „Keď ale celé toto naše rozprávanie zhrnieme, môžeme skonštatovať, že cirkevný odbor a teda aj ministerstvo kultúry trvá na svojom stanovisku, že Kresťanské spoločenstvo Milosť nespĺňa podmienky na to, aby mohlo byť registrované ako cirkevná spoločnosť?“ riaditeľ odboru odpovedal cit.: „Doteraz nič nenasvedčuje tomu, že tá skutočná podstata konania kresťanských spoločenstiev sa nejakým spôsobom zmenila. Tak to vyzerá zatiaľ aj podľa terajšieho stavu registračného konania.“ Súd zdôrazňuje, že za pomer k veci prirodzene nemožno považovať prednesené stanovisko vedúceho pracovníka (navyše prvostupňového) správneho orgánu, ktorý z doposiaľ vykonaných dôkazov a ďalších skutočností dôvodil, že CKSS zatiaľ aj s ohľadom na stav registračného konania podmienky na registráciu nespĺňa. Celé vyjadrenie vedúceho zamestnanca pre Rádio Lumen postráda akékoľvek emotívne zafarbenie (či už pozitívne alebo negatívne) a je vedené v neosobnej vecnej rovine; z vyjadrenia vedúceho zamestnanca (navyše prvostupňového správneho orgánu) v príslušnej relácii nevyplýva, že by tento mal akýkoľvek záujem na výsledku konania, pre ktorý by bolo možné pochybovať o jeho nezaujatosti.

129. Len pre úplnosť najvyšší správny súd uvádza, že rozhodnutie z 11. októbra 2013, Číslo: MK-3147/2013-110/17704 o zamietnutí návrhu žalobcu na vylúčenie riaditeľa cirkevného odboru z prejednávania a rozhodovania vecí nemožno preskúmať v zmysle § 27 ods. 1 SSP, podľa ktorého pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy správny súd na návrh žalobcu posúdi i zákonnosť skôr vydaného rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy, z ktorého preskúmané rozhodnutie alebo opatrenie vychádza, ak bolo preň skôr vydané rozhodnutie alebo opatrenie záväzné a ak skôr vydané rozhodnutie alebo opatrenie nebolo samostatne možné preskúmať správnym súdom podľa § 6 ods. 2. Z povahy predmetného rozhodnutia je zrejmé, že toto nepredstavovalo záväzný podklad pre tu vydávané rozhodnutie. Takýto typ rozhodnutia sa však preskúmava v rámci skúmania zákonnosti postupu, ktorý vyústil do vydania konečného rozhodnutia, čo mu zodpovedá dikcia § 191 ods. 1 písm. g/ SSP, podľa ktorého správny súd rozsudkom zruší napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy, ak došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej. Takýto dôvod aj s ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti však nebol naplnený.

130. K námietke, že žalovaný sa dôsledne neriadil záväzným právnym názorom vysloveným v rozhodnutí sp. zn. 6SŽ/16/2011, podľa ktorého si mal žalovaný zabezpečiť aktualizované stanoviská Ekumenickej rady cirkví v Slovenskej republike, Ministerstva kultúry Českej republiky a Rady banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku s tým, že nie je zrejmé, či tak učinil, najvyšší správny súd uvádza, že Rada banskobystrickej oblasti Apoštolskej cirkvi na Slovensku sa vyjadrila listom z 08. januára 2013, Ministerstvo kultúry Českej republiky doručilo podanie na adresu žalovaného dňa 11. januára 2013 a Ekumenická rada cirkví v Slovenskej republike dňa 21. marca 2013 zaslala na adresu žalovaného svoje aktualizované stanovisko. Rovnako v zmysle záverov plynúcich z rozsudku sp. zn. 6SŽ/16/2011 sa dňa 14. mája 2014 uskutočnili výsluchy svedkov C.. P. O.Á., C.. W. Š. (INTEGRA - Centrum prevencie v oblasti siekt), p. W. P.; uvedených výsluchov sa zúčastnil právny zástupca žalobcu. Výsluch C.. P. Y., občianky Českej republiky s trvalým pobytom v Českej

republike sa neuskutočnil, menovaná svedkyňa bola opakovane písomne vyzvaná na vypočutie za prítomnosti zástupcu CKSS, svoju účasť písomne ospravedlnila a zaslala písomné stanovisko, v ktorom opätovne potvrdila svoje pôvodné stanovisko k činnosti CKSS z 19. júla 2010.

131. K namietanému nevyžiadaniu si stanoviska zo strany Policajného zboru SR a Slovenskej informačnej služby najvyšší správny súd uvádza, že jeden materiálny dôvod odmietnutia registrácie CKSS spočíval v zistení, že založenie a činnosť CKSS je v rozpore so zásadami ľudskosti a znášanlivosti, a nie s ochranou bezpečnosti občanov a verejného poriadku.

132. Vo vzťahu k opakovane uvádzanému poukazu žalobcu na registráciu Cirkvi Kresťanské spoločenstvá Českej republiky (ďalej len „CKČR“) a sledujúc a domáhajúc sa istého analogického prístupu v rámci registračného procesu vo vzťahu k CKSS, najvyšší správny súd zdôrazňuje, že legislatíva upravujúca registráciu cirkví a náboženských spoločností v Českej republike sa v niektorých dôležitých aspektoch značne odlišuje od slovenskej právnej úpravy [napríklad dva stupne registrácie - jednostupňová / dvojestupňová registrácia oprávňujúca k výkonu zvláštnych práv, pričom CKČR nedisponuje oprávnením k výkonu zvláštnych práv podľa § 7 zákona č. 3/2002 Sb. o svobode náboženského vyznání a postavení cirkví a náboženských spoločností a o zmene některých zákonů (zákon o cirkvích a náboženských společnostech) - túto skutočnosť potvrdilo Ministerstvo kultúry Českej republiky vo svojom stanovisku z 11. januára 2013 a rovnako vyplývala aj z výpisu z verejne dostupného „Rejstříku registrovaných cirkví a náboženských společností“ - stav účinný ku dňu vyhlásenia tohto rozsudku]. Znalec v znaleckom posudku číslo 1/2010 navyše upriamil pozornosť na dôležité rozdiely medzi CKSS a CKČR, ktoré možno vidieť práve vo vzťahu voči iným cirkvám a vzťahu k iným kresťanom. CKČR verejne deklaruje a v praxi sa snaží rozvíjať dobré ekumenické vzťahy s inými cirkvami bez toho, aby kompromitovala svoju vlastnú teologickú identitu. CKČR kladú dôraz na soteriologický exkluzivizmus (učenie, že spasenie je možné dosiahnuť len skrze Krista) a podobný dôraz možno nájsť aj v CKSS a iných kresťanských cirkvách, predovšetkým evanjelikálneho typu. Ako problematické však znalec usúdil, že v prípade CKSS sa tento exkluzivizmus nedotýka len otázky spasenia, ale radikálnym spôsobom zasahuje do mnohých ďalších oblastí učenia a praxe CKSS a toto má okrem iného za následok silne polarizujúci efekt na náboženskú scénu v Slovenskej republike a vedie v tom lepšom prípade k indiferentným postojom k iným cirkvám, a v tom horšom k postojom náboženskej intolerancie. Poukázal tiež na to, že v roku 2011 nastala vo vnútri CKČR dôležitá zmena, keď sa toto spoločenstvo „rozišlo“ s dvoma zbormi - Kresťanským spoločenstvom Milosť v Olomouci a Kresťanským spoločenstvom Milosť v Prostějove, ktoré síce boli formálne súčasťou CKČR, ale duchovne fungovali pod vplyvom autority I. T.. Následne tieto zbory založili v Českej republike novú cirkev s názvom Cirkev viery.

133. Príslušný znalec tieto závery potvrdil aj v znaleckom posudku číslo 1/2013 a navyše za podstatný považoval ozrejmiť aj ďalší (nesporný) fakt týkajúci sa CKSS a jeho činnosti. Uviedol, že dňa 21. februára 2011 bol registrujúcemu orgánu doručený návrh na registráciu cirkvi Spoločenstvo viery. Zo základnej charakteristiky zakladanej cirkvi Spoločenstvo viery vyplynulo, že posudzovaný náboženský subjekt deklaroval príslušnosť k evanjelikálnemu kresťanstvu, stotožňujúc sa s textom Lausannského prehlásenia (The Lausanne Covenant) z roku 1974 a súčasne sa sebaidentifikoval ako „cirkev letničného smeru“. Podľa tejto charakteristiky malo Spoločenstvo viery z pohľadu teologických dôrazov z doposiaľ registrovaných cirkví na Slovensku najbližšie k štátom registrovanej Apoštolskej cirkvi na Slovensku. Základná charakteristika Spoločenstva viery neobsahovala žiadne informácie o historickom vývoji tohto náboženského subjektu a ani zoznam miest, kde by mali jednotlivé útvary predmetného spoločenstva naplňať svoje náboženské poslanie. Tieto a rovnako ďalšie relevantné údaje nebolo možné získať ani z verejne dostupných zdrojov (printové a elektronické médiá). Spoločenstvo viery nemalo ani svoju webovú stránku, ktorá by potvrdila existenciu, respektíve by objasnila jeho doterajšie pôsobenie a činnosť. Predložené Stanovy Spoločenstva viery vo významnom rozsahu kopírovali Ústavu Apoštolskej cirkvi na Slovensku - či už doslovným prevzatím textu, alebo jeho miernymi úpravami. Stanovy Spoločenstva viery bližšie nešpecifikovali niektoré dôležité aspekty fungovania Spoločenstva viery (napríklad počet pastorov, ktorí tvoria najvyšší orgán, t.j. Radu cirkvi, funkčné obdobie biskupa a jeho zástupcu, konkretizovanie procesu navrhovania a schvaľovania zmien do základného dokumentu a podobne), všeobecne však

možno konštatovať, že Stanovy ako celok boli štandardným dokumentom podobným stanovám iných, v súčasnosti už registrovaných cirkví a náboženských spoločností. Podľa Stanov cirkvi Spoločenstvo viery bol jej Biskupom G. T. a zástupcom Biskupa C. K. - obe osoby sú predstaviteľmi Kresťanských spoločenstiev (Milosť) v Žiline a v Nitre, ktoré patria k miestnym zborom CKSS, usilujúcej sa o štátnu registráciu. G. T. a C. K. patria medzi najbližších spolupracovníkov I. T., ktorého prijímajú ako svoju duchovnú autoritu (tzv. „služobný dar“) a ktorý ich tiež „vyslal“ založiť a rozvíjať prácu v Žiline a Nitre. Medzičasom sa G. T. presťahoval do Českej republiky, kde pôsobí ako pastor novozaloženej Cirkvi viery v Prahe, avšak súčasne naďalej pôsobí ako pastor zboru v Žiline.

134. Rovnako za nemenej podstatnú možno považovať znalcom zistenú skutočnosť, že ako integrálnu súčasť návrhu na registráciu CKSS predložil jej Prípravný výbor „Základné vyznanie viery“ - Lausannské prehlásenie (The Lausanne Covenant), ku ktorému sa Kresťanské spoločenstvá „plne hlásia“ a ktoré je „vodítkom k ich činnosti“. Podľa Prípravného výboru CKSS bolo Lausannské prehlásenie „prijaté v Laussane vo Švajčiarsku v roku 1974 na kongrese evanjelikálov, letničných a charizmatikov z viac ako 150 národov“. Na svojej oficiálnej webovej stránke uvádzajú podobne, že Lausannské prehlásenie je „manifestom evanjelikálnych, letničných a charizmatických kresťanov zo 150 krajín“. Lausannské hnutie samotné sa označuje za hnutie, ktorého poslaním je „mobilizovať evanjelikálnych lídrov k spolupráci pri svetovej evanjelizácii“ a zmienené prehlásenie je v odbornej literatúre štandardne spájané s evanjelikálnymi kresťanmi a cirkvami. Je evidentné, že CKSS - sebaidentifikujúca sa ako „evanjelikálna kresťanská novozmluvná cirkev charizmaticko-letničného typu“ sa vníma, respektíve chce byť verejnosťou vnímaná ako cirkev, ktorá je súčasťou širšieho evanjelikalizmu a ako taká je legitímnou súčasťou hlavného kresťanského prúdu. Teologická perspektíva a z nej vyplývajúca náboženská prax CKSS nie sú formované významnými osobnosťami evanjelikálneho hnutia, či už tých, ktoré sa podieľali na koncipovaní Lausannského prehlásenia (napríklad Dr. John Stott) alebo ich nasledovníkov, ktorí sa k tomuto prehláseniu hlásia. Naopak, CKSS je dlhodobo a výrazným spôsobom formované kontroverznými osobnosťami reprezentujúcimi alebo sympatizujúcimi s tzv. Hnutím viery (napríklad Kenneth E. Hagin, Benny Hinn, Kenneth Copeland, John Avanzini, Joyce Meyer), ktoré sú všeobecne vnímané ako problematické a ku ktorým má evanjelikalizmus veľmi zdržanlivý alebo otvorene kritický postoj. Od cirkvi, ktorá sa autenticky stotožňuje s Lausannským prehlásením je tiež logicky možné očakávať, že bude budovať a udržiavať intenzívne ekumenické vzťahy s inými, predovšetkým evanjelikálnymi cirkvami, avšak v prípade CKSS tomu tak nie je. Poukázal tiež na pekulárny vzťah medzi CKSS a Katedrou evanjelikálnej teológie a misie (KETM) na Pedagogickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Od cirkvi, ktorá deklaruje príslušnosť k evanjelikálnemu kresťanstvu a za základné vyznanie svojej viery si zvolila Lausannské prehlásenie, je logicky možné očakávať nadštandardne kooperatívny vzťah s jedinou evanjelikálnou vysokoškolskou inštitúciou v Slovenskej republike. Toto očakávanie je tiež v súlade s článkom 11 (Vzdelávanie a vedenie) Lausannského prehlásenia. CKSS však nepovažuje KETM za „svoju inštitúciu“, nepodieľa sa na jej propagácii a rozvoji a k členom pedagogického zboru má odmeraný alebo otvorene kritický postoj. Stotožnenie CKSS s evanjelikálnym kresťanstvom všeobecne a Lausannským prehlásením konkrétne - nie je autentické, ale naopak účelové a zavádzajúce, s cieľom legitimizovať postavenie CKSS pred registrujúcim orgánom a v slovenskej spoločnosti. Tento záver je závažný nielen z etického hľadiska, ale môže byť aj z hľadiska samotného registračného konania. Je pravdepodobné, že ak by si boli signatári petície podporujúce registráciu CKSS vedomí, že v prípade tohto spoločenstva sa nejedná o kresťanskú cirkev hlavného prúdu, ale o neocharizmatické spoločenstvo sympatizujúce s Hnutím viery, mnohí z nich by petíciu nepodpisali.

135. V závere možno tiež poukázať na záver plynúci z prvostupňového správneho rozhodnutia z 13. marca 2018, ktorý žalobca nijak nespochybnil, podľa ktorého prvostupňový správny orgán pri preverovaní podpisových hárkov CKSS tvoriacich súčasť žiadosti o registráciu zistil, že časť osobných údajov uvedených na príslušných podpisových hárkoch je nepresná a nesprávna. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, odbor správy registrov, v rámci kontroly vzorky 1.480 osobných údajov na 91 podpisových hárkoch konštatovalo chybovosť údajov 127 preverovaných osôb, čo tvorí 8,5 %. Prvostupňový správny orgán vykonal i vlastné šetrenie, preveril 91 podpisových hárkov, kde sa nachádzali osobné údaje spolu 1.821 osôb, pričom na tejto vzorke zistil pri 370 osobách nekompletné, či nesprávne osobné údaje, čo tvorí 20,3 %-nú chybovosť.

136. V súvislosti s namietaným nedostatočným odôvodnením rozhodnutia žalovaného najvyšší správny súd uvádza, že problematike týkajúcej sa povinnosti náležite zdôvodniť rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napríklad v náleze sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. Ústavný súd konštatoval, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov (týka sa aj rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy) sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu; jedným z týchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je povinnosť súdov ako aj orgánov verejnej správy svoje rozhodnutia odôvodniť v súlade so zákonnou úpravou. Povinnosť súdu, ako aj orgánu verejnej správy je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia rozhodnutia teda musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností neboli zhodnotené. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež zdôraznil, že orgán štátnej moci by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé, odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné a je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva - napríklad v rozhodnutí *Kraska c. Švajčiarsko* z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30 konštatoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Rovnako ESĽP pripomína, že rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (*García Ruiz c. Španielsku* z 21. januára 1999). Judikatúra ESĽP a ani Ústavného súdu Slovenskej republiky pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. Jedným zo základných atribútov zákonnosti rozhodnutia je jeho preskúmateľnosť, pretože len ak je rozhodnutie náležite a v súlade s procesnými normami odôvodnené, možno preskúmať a posúdiť, či bolo vydané v súlade so zákonom. Aj v konaní podľa zákona č. 308/1991 Zb. bolo povinnosťou správnych orgánov dôsledne postupovať podľa Správneho poriadku (§ 21 zákona č. 308/1991 Zb.). Podľa § 46 Správneho poriadku rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti. Podľa § 47 ods. 1 až 3 Správneho poriadku rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní (rozklade). V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia. Účelom odôvodnenia je zhrnúť a zhodnotiť všetky skutočnosti, ktoré sú podkladom pre výrok rozhodnutia. Preto správny orgán v odôvodnení rozhodnutia musí uviesť nielen hodnotenie dôkazov, ktoré vykonal, ale reagovať aj na pripomienky, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, i keď ich pri svojom rozhodovaní nebral do úvahy, lebo odôvodnenie má poskytnúť skutkovú a právnu oporu výroku rozhodnutia. V odôvodnení je nevyhnutné opísať podstatu veci, realizovať rozbor dôkazov a ostatných podkladov pre rozhodnutie, správny orgán musí reagovať na pripomienky a návrhy účastníkov konania, na ich vyjadrenia k podkladom rozhodnutia a musí sa vysporiadať aj s prípadnými rozpormi jednotlivých dôkazov. Následne sa musia uviesť závery o tom, ktoré skutočnosti sa považujú za nepochybné zistené, musí sa posúdiť ich právny význam a vysloviť úsudok o predmete konania a zdôvodniť použitie právnej normy a konkrétneho ustanovenia súvisiaceho s predmetom konania. Žalovaný, ako

aj správny orgán prvého stupňa postupovali v zmysle uvedených zásad. Z obsahu prvostupňového správneho rozhodnutia je zrejмый skutkový stav, sú tam uvedené skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako bola použitá správna úvaha pri hodnotení predpisov, na základe ktorých rozhodoval a ako sa správny orgán vyrovnal so zásadnými návrhmi a námietkami účastníka konania a s jeho vyjadreniami k podkladom rozhodnutia. Žalovaný sa následne v dostatočnej miere zaoberal aj námietkami žalobcu, uvedenými v podanom odvolaní. Obe napadnuté rozhodnutia aj podľa názoru najvyššieho správneho súdu vo svojich odôvodneniach dostatočne uvádzajú konkrétne dôvody, na základe ktorých dospeli k záveru o tom, že CKSS nespĺňa podmienky na registráciu podľa zákona č. 308/1991 Zb. Možno teda uzavrieť, že správnou žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného (v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím z 13. marca 2018) súčasne odkazujúce na relevantné závery plynúce z dostatočne vykonaného dokazovania možno považovať za týchto okolností za spĺňajúce základné zákonné kritériá kladené na odôvodnenie správneho rozhodnutia.

137. Vo svetle v predchádzajúcom bode stanovených požiadaviek vzťahujúcich sa na kvalitu odôvodnenia rozhodnutí, najvyšší správny súd tieto posudzoval aj v kontexte s tu napadnutým rozsudkom krajského súdu a nedospel k záveru o jeho nepreskúmateľnosti. Krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci (dajúc zreteľ na charakter súdneho prieskumného konania v rámci správneho súdnictva) postačujúcim spôsobom objasnil prejednávajúcu vec, správne objasnil predmet sporu, na prerokúvaný prípad aplikoval relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutie, ktorým správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol, v primeranom rozsahu odôvodnil.

138. Vzhľadom na vyššie uvádzané skutočnosti, najvyšší správny súd námietky žalobcu vyhodnotil ako nedôvodné a kasačnú sťažnosť podľa § 461 SSP zamietol.

139. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní nedosiahol úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP). Žalovanému nárok na náhradu trov konania nepriznal, lebo nebola splnená podmienka výnimčnosti na jeho strane (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

140. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

